

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE CHOTČA

NA ROKY
2023 -2030

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

OBSAH

1	ÚVOD	7
2.1	História obce.....	10
2.2	Geografické údaje.....	12
2.3	Geologické a pôdne pomery.....	13
2.4	Fauna a Flóra	15
2.5	Hydrologické a klimatické pomery	16
2.6	Ochrana prírody	17
3	ANALYTICKÁ ČASŤ.....	19
3.1	Analýzy vnútorného prostredia	19
3.1.1	Obyvateľstvo	19
3.1.2	Bývanie	24
3.1.3	Ekonomická aktivita obyvateľov.....	25
3.1.4	Rozdelenie obyvateľov podľa ekonomickej aktivity.....	27
3.2	Občianska a technická vybavenosť	29
3.2.1	Občianska vybavenosť.....	29
3.2.1.1	Sociálne služby.....	29
3.2.1.2	Zdravotníctvo	29
3.2.1.3	Vzdelávanie	29
3.2.1.4	Cestovný ruch.....	30
3.2.1.5	Kultúra a umenie	31
3.2.1.6	Športové vyžitie a športové zariadenia	31
3.2.1.7	Bezpečnosť občanov, poriadok a zákonnosť	32
3.2.1.8	Cirkevné stavby.....	33
3.2.2	Technická infraštruktúra	34
3.2.2.1	Cestná sieť a dopravné systémy	34
3.2.2.2	Vodné hospodárstvo a kanalizácia	35
3.2.2.3	Energetické hospodárstvo	35
3.2.2.4	Prístup k informáciám	37
3.2.2.5	Odpadové hospodárstvo	37
3.3	Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií a projektových zámerov z PHSR obce Chotča 2015-2023	39
3.4.	ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ.....	41

3.4.1.	Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií.....	41
3.4.2.	Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala	41
3.4.3.	Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov	42
3.4.4.	Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia.....	43
3.4.5.	Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie	44
3.4.6.	Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia	47
3.4.7.	Identifikácia disparít a faktorov rozvoja.....	48
3.4.8.	Strom výziev a problémov	48
3.4.9.	Východiská pre špecifické stratégie VÚC pre podporu rozvoja jednotlivých strategicko-plánovacích regiónov v rámci PHRSR VÚC.....	50
4	STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ	51
4.1.	Rozvojová stratégia.....	51
4.1.1.	Vízia rozvoja a hlavný cieľ	51
4.1.2.	Štruktúra priorít a ich väzby	52
4.1.3.	Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov.....	52
4.1.3.1	Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority.....	52
4.1.3.2	Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR.....	53
4.1.4.	Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR	58
4.1.5.	Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia	59
5	REALIZAČNÁ A IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ.....	60
5.	Implementačný plán a plán monitorovania.....	60
5.1.	Nástroje na implementáciu stratégie	60
5.2.	Postup pri implementácii PHRSR (rozdelenie úloh, činností a zodpovedností, časový harmonogram, implementačná štruktúra vrátane princípov, procesov a systému riadenia implementácie a riadenia rizík)	61
5.3.	Systém monitorovania a hodnotenia naplňovania PHRSR	65
5.4.	Riziká implementácie a ich prevencia.....	66
5.5.	Riadenie implementácie	67
6	FINANČNÁ ČASŤ.....	69
6.1.	Plán využitia/aktivizácie zdrojov vrátane finančného plánu	70
6.2.	Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR.....	72
6.2.1	Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia	72
6.2.2	Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty	72
7	ZÁVER.....	73

7.1 Záverečná správa.....	74
7.2. Harmonogram spracovania.....	75
PRÍLOHY	76
PRÍLOHA 1 – Použitá literatúra	76
PRÍLOHA 2 – Zoznam použitých skratiek.....	77
PRÍLOHA 3 – Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu.....	79

PRÍHOVOR

Vážení občania, návštevníci a priaznivci našej obce.

Dovoľujem si Vám predstaviť Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) obce Chotča na roky 2023 – 2030. PHRSR spoločne s územno – plánovacou dokumentáciou predstavuje základné a mimoriadne dôležité strategické a plánovacie dokumenty na úrovni každej jednej samosprávy v Slovenskej republike. Vďaka PHRSR je možné strategicky, plánovite a systémovo riadiť rozvoj obce a nastaviť jej ďalšie napredovanie do nového programového obdobia.

Predkladaný dokument je základným strednodobým plánovacím dokumentom podpory regionálneho rozvoja a regionálnej politiky na nižšej-lokálnej úrovni. Vypracovaný bol v nadväznosti na strategické a programové dokumenty prijaté na vyššej regionálnej a zároveň na najvyššej, t.j. národnej úrovni. Dokumenty rešpektujú lokálne špecifiká územia a práve z ich analýzy stanovuje rozvojové opatrenia a aktivity, ktorých schválením sa obec zaväzuje k ich plneniu.

Ako najvyšší predstaviteľ obce Chotča vynaložím všetko úsilie na to, aby smerovanie obce v súlade s týmto strategickým dokumentom prispievalo k dosahovaniu všetkých stanovených cieľov, vďaka čomu budú naplnené očakávania všetkých obyvateľov. Pevne verím, že spoluprácou občanov a predstaviteľov obce sa z PHRSR stane dokument dynamickej povahy, schopný reagovať na všetky aktuálne trendy a podnety.

Rád by som sa poďakoval všetkým, ktorí sa na tvorbe PHRSR obce Chotča aktívne podieľali, čím prispeli k formovaniu budúcnosti obce v súlade s očakávaním jej obyvateľov.

Vladimír Čač
starosta obce

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE	
Chotča	
Plánovacie obdobie	2023 - 2030
Schvaľovací orgán / orgány	Obecné zastupiteľstvo obce Chotča
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorý sa dokument spracováva	Obec Chotča IČO:00330507 DIČ:2020822287 Kraj : Prešovský samosprávny kraj Okres: Stropkov
Dátum schvaľovania	18.08.2023
Dátum schvaľovania pôvodného dokumentu (len ak ide o aktualizáciu)	Nerelevantné
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Vladimír Čáč Ján Moravec
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Vladimír Čáč – starosta obce, obec@chotca.sk , č.t. 0915 965 246
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Valentína Burcáková, valentina.burcakova@chotca.sk 0908 323 248 Mgr. Emília Bilasová, emilia.bilasova@chotca.sk , 0917 825 177
Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Ján Moravec Ing. Valentína Burcáková, valentina.burcakova@chotca.sk , č.t. 0908 323 248 Mgr. Emília Bilasová, emilia.bilasova@chotca.sk , č.t. 0917 825 177
Členovia tímov pracovných skupín podľa jednotlivých tém	Pracovný tím: Vzdelávanie – Mgr. Ľubica Bujdošová Kultúra – Darina Rudyová Šport – Martin Cviklík Technická vybavenosť – Ján Kordoš Životné prostredie – Miroslav Slivka Sociálna oblasť – Bc. Erika Bujdošová
Členovia kooperačnej rady regionálneho rozvoja v rámci skupín obcí tvoriacich strategicko-plánovací región	Nerelevantné
Členovia tímov logistickej podpory	Ing. Monika Cvikliková Emília Gojdičová
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie (obcí, miest, VÚC)	www.chotca.sk

1 ÚVOD

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej „PHRSR“) je strednodobý dokument, ktorý predstavuje stratégiu udržateľného rozvoja obce, viacerých obcí, mestskej časti či vyššieho územného celku. PHRSR obce Chotča na roky 2023 - 2030 má za úlohu predostrieť smerovanie tejto obce k vyváženému rastu a jej snahu o dosiahnutie čo najpozitívnejšieho efektu budúcich zmien. Bolo teda nemalou snahou, aby predstavitelia samosprávy obce zakomponovali do dokumentu najvýraznejšie potreby a riešenia problémov každodenného života obyvateľov Chotča.

PHRSR je spracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 258/2021, v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v NSRR, zohľadňujúc ciele a priority ustanovené v programe rozvoja Prešovského samosprávneho kraja a podľa odporúčaní Metodiky tvorby PHRSR 2020, verzia 1.0.3 zamestnancami obce v rámci projektu Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v obci Chotča. Jedná sa o Metodiku tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja.

Dokument sa spracováva na 7 rokov, nadväzuje na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obdobia 2015 – 2023. Konceptne a systémovo analyzuje aktuálny stav územia a následne určuje jeho ďalší rozvoj prostredníctvom rôznych investičných a neinvestičných aktivít vrátane návrhu finančného krytia. Je vypracovaný po spolupráci zástupcov obce s partnermi verejného sektora a sociálno-ekonomickými subjektmi a tiež reflektuje názory občanov zistené v dotazníkovom prieskume, na sociálnych sieťach a po osobných stretnutiach.

Podpora regionálneho rozvoja obce je zameraná na komplexné využitie vnútorného rozvojového potenciálu územia v oblasti prírodných, materiálnych a ľudských zdrojov. Dokument predstavuje súhrn cielených aktivít, navrhnutý za účelom oživenia sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Chotča. Zároveň rozvoj obce znamená zavádzanie inovácií, rozvoj informatizácie, hospodárstva, zvyšovanie kvalifikačnej úrovne, ale aj kultúrnej a športovej úrovne, predchádzanie sociálneho vylúčenia a rozvoj dopravnej a technickej vybavenosti, poľnohospodárstva, cestovného ruchu, zveľaďovanie životného prostredia .

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Chotča je rozdelený do štyroch hlavných častí, v súlade s aktuálne platnou metodikou:

- *Analytická časť* tvorí databázu základných informácií, obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhady jej budúceho vývoja, možné rizika a ohrozenia v nadväznosti na existujúce stratégie a koncepcie, ako aj definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,

- *Strategická a programová časť* je zameraná na definíciu stratégie rozvoja obce a určenie hlavných smerov, priorít a cieľov rozvoja obce s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja obce, obsahuje aj zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
- *Realizačná a implementačná časť* sa zameriava na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia a organizačného zabezpečenie realizácie ,systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHRSR, stanovenie merateľných ukazovateľov,
- *Finančná časť* poskytuje pohľad na finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je otvorený dokument, je teda možné ho dopĺňať a meniť na základe aktuálnych potrieb, po schválení obecným zastupiteľstvom. V dôsledku toho predstavuje dokument vhodný nástroj regionálneho rozvoja, ktorý adekvátne reaguje na aktuálne otázky.

1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev),		
1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR	<i>Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017</i>	
1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR	<i>Obecné zastupiteľstvo obce Chotča</i>	
1.1.3. Partneri	Dotknutá verejnosť	<i>Obyvatelia obce Chotča starší ako 18 rokov Právnické osoby Záujmové združenia pôsobiace v obci</i>
	Hlavní aktéri rozvoja	<i>Starosta a poslanci obce Chotča Podnikateľské subjekty v obci Základná škola a materská škola Obyvatelia obce Chotča</i>
	Hlavní sociálno-ekonomickí partneri	<i>Podnikateľské a záujmové združenia pôsobiace v obci Obyvatelia obce Okresný úrad Stropkov</i>
1.1.4 Inštitucionalizované partnerstvá pre tvorbu a implementáciu PHRSR	<i>Združenie miest a obcí Slovenska,</i>	
1.2. Obsahové východiská		
1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR	<i>- Vypracovanie PHRSR je podmienkou zák. č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja - Obec si stanovila nové priority, výzvy a strategické ciele - Využitie nových možností čerpania nenávratných finančných zdrojov z nového</i>	

	<p>programovacieho obdobia EU v súlade s deklarovateľnými rozvojovými prioritami EU</p> <p>- Využitie inovatívnych smart prístupov rozvoja obce</p>
1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúrácie stratégie PHRSR	Katastrálne územie obce Chotča
1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov	<p>PHRSR obce Chotča na r.2023-2030 je v súlade s týmito dokumentmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agenda 2030 - Interreg PL-SR 2021-2027 - Plán obnovy a odolnosti na r. 2021-2027 - Vízia a stratégia rozvoja SR do roku 2030 - Partnerská dohoda SR na r. 2021-2027, - Operačný program Slovensko - PHRSR Prešovského samosprávneho kraja na roky 2023-2030 - Strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023-2027, Program rozvoja vidieka - Akčný plán NRO Stropkov - Územný plán obce Chotča - PHRSR obce Chotča na obdobie 2015-2023 - Projekt pozemkových úprav v k.ú. Chotča
1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby	<p>Fáza č.1 – Identifikácia potrieb a impulzov PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác 07/2021-08/2021</p> <p>Fáza č.2 – Prípravné práce pre zisťovanie názorov občanov, spracovanie a schválenie vstupnej správy 09/2021-02/2022</p> <p>Fáza č.3 – Inventarizačná, analytická a prognostická fáza vypracovania PHRSR 03/2022-08/2022</p> <p>Fáza č.4 - Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR 09/2022-12/2022</p> <p>Fáza č.5 – Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupov a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov 01/2023-03/2023</p> <p>Fáza č.6 – Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR 04/2023-06/2023</p> <p>Fáza č.7 – Ukončenie procesu SEA a finalizácia materiálov 07/2023-08/2023</p> <p>Fáza č.8 – Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR 07/2023-08/2023</p> <p>Za vypracovanie fáz/krokov č.1 až č.7 zodpovedný gestor – starosta obce Chotča, za fázu č. 8 je zodpovedné Obecné zastupiteľstvo obce Chotča</p>

2 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O OBCI

Chotča je jednou z obcí v Prešovskom kraji v okrese Stropkov. Obec sa nachádza v Ondavskej vrchovine v geomorfologickej oblasti Nízke Beskydy, vo východnej časti povodia rieky Chotčianky, ktorá je ľavostranným prítokom Ondavy, s nadmorskou výškou od 220 m do 431m. Počet obyvateľov k 1.1.2021 je 629. V tabuľke sú uvedené ďalšie údaje:

Tabuľka 1. Základná charakteristika obce (k 1.1.2021)

Kód obce	527335
IČO	00330507
Názov okresu	Stropkov
Názov kraja	Prešovský samosprávny kraj
PSC	090 21
Telefónne číslo	+421 54 742 2774
Adresa	Chotča 3, 090 21 Chotča
E-mail	obec@chotca.sk
Prvá písomná zbierka o obci v roku	1379
Celková výmera územia obce (ha)	1058,54
Hustota obyvateľstva na km²	59,39

2.1 História obce

Chotča patrí k najstarším obciam na Slovensku o čom svedčia archeologické nálezy v katastri obce z doby bronzovej. Jedná sa o nálezy keramiky a bronzových predmetov (vrátane privesku), pravdepodobne patriace do pilinskej kultúry, ktoré je možné zaradiť do rokov 1250-750 p.n.l. Obec bola významná kvôli svojej polohe na karpatskej obchodnej ceste.

Prvá písomná zbierka o obci Chotča (Huchinia) pochádza z listín Jasovského konventu z r. 1379, kedy patrila k majetkom Petra Cudara. Podľa historického 1.vojenského mapovania v 18. storočí bol názov obce Hócs uvedený v maďarskom jazyku. Vtedajšie sídlo, tak ako dnešné, ležalo na ľavej strane potoka Chotčianky. Podľa evidencie na majetku Jozefa Kegleviča žilo 418 obyvateľov (61 rodín v 54 domoch).

V rokoch 1806-1869 sa uskutočnilo tzv. 2.vojenské mapovanie – obec tam nesie názov Hotsa a cez obec je vyznačená aj hlavná cesta, ktorá sa ľudovo nazývala Jozefinka, ktorá sa napájala na ťah do Poľska. Ďalšie mapovanie dediny bolo podľa dostupných zdrojov v rokoch 1866, 1876 a 1947. Podľa zachovaných súpisov obyvateľstva v roku 1880 bol počet obyvateľov obce 261, v r. 1900 žilo v Chotči 309 obyvateľov.

Obyvatelia obce Chotča sa zaoberali predovšetkým poľnohospodárstvom, aby mohli uspokojiť dodávky obilia, zemiakov a mäsa zemepánom, ale z urbárskych súpisov sa dozvedáme, že boli aj zruční kováči, debnári (výrobcovia drevených nádob), kolesári, tkáči.

Už historicky prevažuje počet občanov rímskokatolíckej viery, za ňou nasledujú gréckokatolíci. Prvý drevený kostol bol postavený pri dnešnom cintoríne v roku 1639 z jedľového dreva a obnovený v roku 1798. Jeho rozmery boli 6 x 4 m a jeho architektúrou, oltárom a maľbami na plátne bol výnimočný. Z roku 1924 sa zachovali fotografie, kde je tento kostol zbúraný. Začiatkom 20. storočia Chotča dostala 38 tisíc rakúsko-uhorských korún na kamenný kostol, ktorý bol postavený v roku 1910 a slúži dodnes. Napravo popri hlavnej ceste na Medzilaborce sa nachádza Gréckokatolícka cirkev, ktorá bola predmetom sporov s pravoslávnyimi veriacimi.

Obdobie prvej svetovej vojny znamenalo pre obyvateľov roky utrpenia, nakoľko okolie obce bolo súčasťou frontu. Muži z obce bojovali aj v iných štátoch na strane rakúsko-uhorskej armády, kde 2 zomreli, 4 sa dostali do zajatia na východnom fronte. Nepriateľské ruské jednotky sa po tvrdých bojoch podarilo v apríli 1915 odraziť, avšak vyžiadalo si to veľa ľudských životov na oboch stranách. Na vojnovom cintoríne v centre obce Chotča pri štátnej ceste je pochovaných 299 padlých vojakov v 30-tich jednotlivých hrobách a 6 masových hrobách. V roku 2019 Obec Chotča v spolupráci s Ministerstvom vnútra SR sa postarala o architektonickú obnovu vojnového cintorína, kde sú na tabuliach uvedené vyšetrené mená zomrelých vojakov a je dôstojným miestom ich odpočinku. V júli 2021 bol cintorín z 1. svetovej vojny vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku a je symbolom ochrany kultúrno-historických hodnôt.

Po súpise obyvateľstva v r. 1938 bývalo v Chotči 433 obyvateľov. Obdobie 2. svetovej vojny ovplyvnilo život v obci tak, že došlo k likvidácii židovského obchodu D. Singera, pôsobili tu Hlinkova garda, ale aj protifašistický odboj. V novembri 1944 sa obec stala terčom náletov lietadiel, ktoré značne poškodili kostol, 60 rodín sa evakovalo do lesov, 42 odišlo k príbuzným. Obec bola oslobodená Sovietskou armádou 27.11.1944. Ľudia sa postupne vracali do zničených domov, pri potravinovej pomoci pomáhala v r. 1945 aj organizácia UNRRA. V r. 1945 sa začala viesť obecná kronika, ktorá sa zachovala od uvedeného roku do dnešnej doby a naďalej ju vedie poverená kronikárka, aby tam boli zaznamenané dôležité udalosti zo života obce. V r. 1947 sa z Chotče odsťahovalo do ZSSR 16 rodín.

Dôležitou zložkou života v povojnovom období boli MNV (miestne národné výbory), ktoré predstavovali orgány štátnej moci aj miestnej samosprávy. 1. schôdza MNV sa datuje na 9.11.1946, predsedom sa stal Ján Melník. Do orgánov MNV a jeho komisií (poľnohospodárska, finančno-rozpočtová, školstvo a kultúra, pre verejný poriadok) boli postupne volení ďalší obyvatelia obce. V 50. rokoch 20. storočia bolo v obci založené JRD (Jednotné roľnícke družstvo), avšak na začiatku hospodárenia situácia v JRD nebola priaznivá. V roku 1959 sa podarilo ukončiť výstavbu maštale a ošipárne. Hospodárenie JRD bolo pod dohľadom ONV (Okresného národného výboru) Stropkov, zúčastňovalo sa tzv. socialistických súťaží. Po vzniku JRD Ondava Stropkov v r. 1963 sa chotčianske družstvo pričlenilo k stropkovskému a stalo sa jeho strediskom. Došlo tu k opravám budov a ďalším investíciám (haly pre odchov hydiny).

Po februárových udalostiach v 50-tych rokoch v rámci 2-ročného plánu bola realizovaná výstavba rodinných domov a cesty smerom na Vyškovce a tiež výstavba lesovne (budova Správy lesného hospodárstva) a obchodu.

Podľa dokladu z Okresného úradu Stropkov, katastrálneho odboru výstavba budovy Kultúrneho domu a Miestneho národného výboru bola zrealizovaná v r. 1968. V 70-tych rokoch bolo rekonštruované verejné osvetlenie, miestny rozhlas a taktiež postavené ihrisko, požiarna zbrojnica a budova materskej školy. V r. 1972 bol presťahovaný poštový úrad do novopostavenej budovy MNV. V 80-tych rokoch bol naprojektovaný a neskôr vybudovaný obecný vodovod.

Nakoľko budova materskej a základnej školy kapacitne nepostačovala na rastúci počet detí, obec žiadala finančné prostriedky na výstavbu novej školy a škôlky. V r. 1984 sa podarilo dokončiť 2-podlažnú spoločnú budovu materskej a základnej školy.

Volení zástupcovia obce sa po celý čas venovali organizovaniu kultúrnych a športových podujatí pre obyvateľov obce.

Rekonštrukciou budovy bývalej materskej školy obec dala do užívania v r. 1997 Dom smútku. V r. 2002 sa začala výstavba kanalizácie a protipovodňového kanála, ktoré žiaľ dosiaľ nie sú ukončené. V r. 2008 bola vykonaná výstavba viacúčelového ihriska v areáli základnej školy a autobusová zástavka pri rímsko-katolíckom kostole, došlo k rekonštrukcii kultúrno-správnej budovy a obecných chodníkov. Obec Chotča v spolupráci so ŠFRB sa postarala v r.2012 o výstavbu 2 bytových jednotiek po 7 bytov a v roku 2014 ďalšie 2 bytové jednotky po 6 nájomných bytov. Koncom roku 2022 bolo do užívania odovzdaných ďalších 18 bytov. Aktivity starostov obce a obecného zastupiteľstva sú uvedené v Zhodnotení implementácie PHSR od roku 2015-2023.(Zdroj: publikácia Chotča v premenách storočí od Ľuboslav Šmajda a kol.)

2.2 Geografické údaje

Podľa územnosprávneho členenia patrí obec Chotča do okresu Stropkov, ktorý je súčasťou Prešovského samosprávneho kraja.

Obrázok 1. Mapa Prešovského samosprávneho kraja - okres Stropkov

Obrázok 2. Mapa jednotlivých obcí tvoriacich okres Stropkov

Z geomorfologického hľadiska sa obec rozprestiera v severovýchodnej časti Ondavskej vrchoviny, oblasť Nízke Beskydy, subprovincia Vonkajšie východné Karpaty. Chotča leží vo východnej časti rieky Chotčianka, vo vzdialenosti 4,6 km od okresného mesta Stropkov. Nadmorská výška sa pohybuje od 200 m.n.m. po 432 m.n.m, Najvyšší bodom je vrch Radový (v minulosti Radivoj) v severnej časti katastrálneho územia, pri hranici s katastrálnym územím Bukovce. Rozloha obce je 10,59 km², z toho tvorí 5,26 km² les, ktorý sa prevažne nachádza v severovýchodnej a východnej časti. V lese s miestnym názvom Uhlisko sa nachádza sírnatý prameň s miestnym názvom Vajcovka. Obec susedí s katastrálnym územím obcí Krušinec a Vyškovce (na západe), Stropkov (na juhu), Breznička a Veľkrop (na východe) a Bukovce (na severe).

2.3 Geologické a pôdne pomery

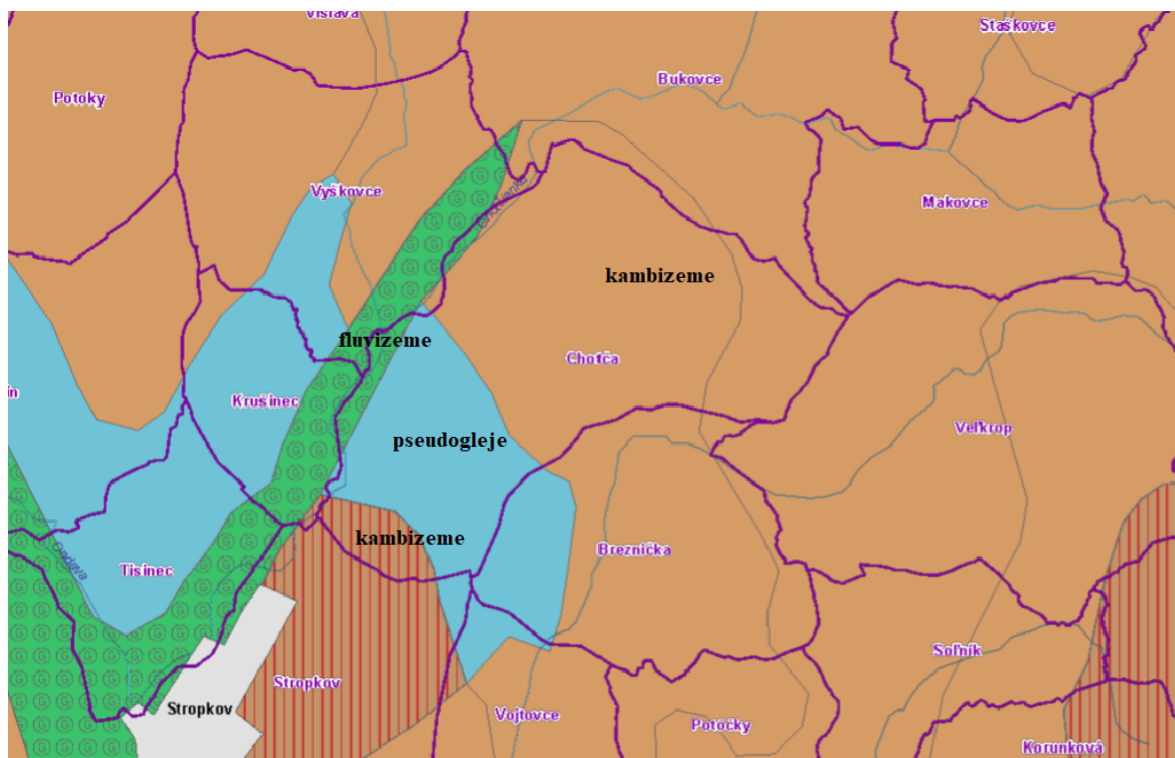
Územie katastra Chotče z geologického hľadiska zaraďujeme do 3 oblastí: oblasť deluviálnych sedimentov v nive vodného toku Chotčianky, rajón údolných riečnych náplav v južnej časti toku a oblasť flyšoidných hornín v severnej a východnej časti obce.

Ondavská vrchovina, do ktorej zasahuje územie chotčianskeho katastra predstavuje flyšový horský celok, kde najčastejšie typy hornín sú drobové a artózové pieskovce,

ílovce, bridlice a slieňovce. Flyš je charakteristický zosuvmi pôdy, najmä vtedy, ak dôjde k nasiaknutiu nepriepustných ílovcov vodou. Zdrojom väčšiny podzemnej vody sú atmosferické zrážky, pri hlbších zlomových poruchách, z podložia vychádzajú aj podzemné artézske vody. Okolie vodného toku Chotčianka je tvorené reliéfom erózy brázd a južná časť katastra má pahorkatinový reliéf.

Obrázok 3. Pôdna mapa obce Chotča

Zdroj : <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Z pôdnej mapy je zrejmé, že najrozšírenejším druhom pôdy sú kambizeme (v severovýchodnej časti územia), pseudogleje (v strednej a východnej časti územia) a fluvizeme glejové (v okolí vodného toku Chotčianka). Podľa zrnitosti prevládajú v obci piesčito-hlinité typy pôd, v severnej oblasti sú to hlinité pôdy, neskeletnaté, až slabo kamenisté. Les tvoria lesné nivné pôdy, svahové a sprašové hliny.

Katastrálne územie má rozlohu 1058,54 ha. Poľnohospodárska pôda je k 1.1.2022 evidovaná na cca 446 ha (42 %), pričom najviac je ornej pôdy - 257 ha a trvalých trávnatých porastov 177 ha, záhrady sú vo výmere necelých 12 ha. Nepoľnohospodárska pôda je najviac zastúpená lesnými pozemkami – 463 ha.

Oproti výmerám druhov pozemkov z r. 2015 (podľa PHRSR 2015-2023) sú vo výmerách len nepatrné rozdiely.

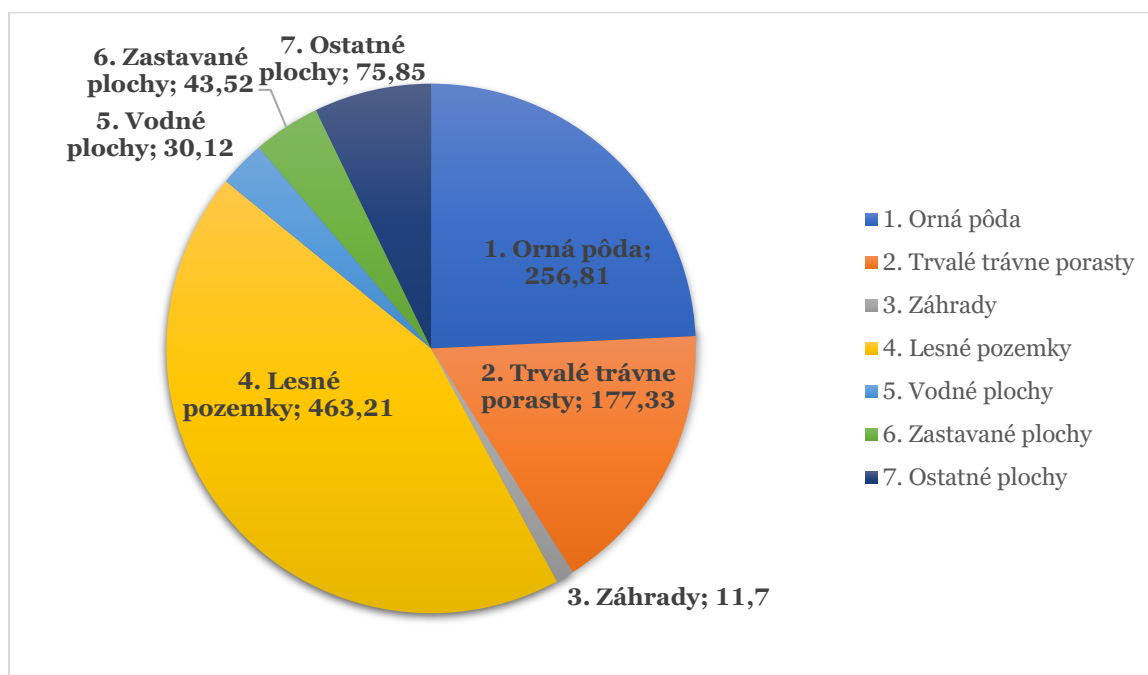
Poľnohospodárska pôda je najviac ohrozená vodnou a veternou eróziou.

Tabuľka 2. Úhrnné hodnoty druhov pozemkov

Druh pozemku	Výmera v ha
1. Orná pôda	256,81
2. Trvalé trávne porasty	177,33
3. Záhrady	11,70
Poľnohospodárska pôda	445,84
4. Lesné pozemky	463,21
5. Vodné plochy	30,12
6. Zastavané plochy	43,52
7. Ostatné plochy	75,85
Nepoľnohospodárska pôda	612,70
Výmera k.ú. celkom	1058,54

Graf 1. Výmera územia obce v hektároch

Zdroj: Okresný úrad Stropkov, katastrálny odbor

2.4 Fauna a Flóra

Zastúpenie živočíšnych druhov je naviazané na typ prostredia. Žijú tu tieto hlavné zoonózy: spoločenstvo živočíchov listnatých lesov, vodných tokov, lúk, pasienkov a záhrad.

V katastri obce žijú početné druhy mäkkýšov, chrobákov, motýľov, hlodavcov, vtákov. Mäsožravce sú zastúpené zvieratami ako vlk, líška, kuna, jazvec, párnokopytníky, jeleň, diviak a srnec. V posledných rokoch, najmä v r. 2021 sa vyskytol v okolí obce aj medveď hnedý. V blízkosti rieky Chotčianka má vhodné životné podmienky vydra, bobor, žaby,

kačice, čajky, v rieke sa vyskytujú sladkovodné druhy rýb ako pstruh, jalec, pleskáč, kapor, úhor a tiež raky.

Pre krajinu sú typické karpatské dubovo – hrabové lesy a z nelesnej vegetácie to sú travinno-bylinné a krovinaté spoločenstvá. Kvetnaté lúčne a pasienkové spoločenstvá majú významnú ekostabilizačnú úlohu v ochrane pôdy, opeľovaní, retenčnej schopnosti, ako zdroj biomasy pre dobytok a pod. Miestne lesy sú v dobrých sezónach potešením pre hubárov. Brehové porasty Chotčianky sú tvorené vrbami, jelšami, topoľmi a inou rozptýlenou zeleňou.

V obci sa pestujú plodiny ako jačmeň, pšenica, kukurica, krmoviny, zemiaky, repka olejná, ovocie, zelenina, kvety, okrasné rastliny a ďalšie rastliny podľa záujmu pestovateľov.

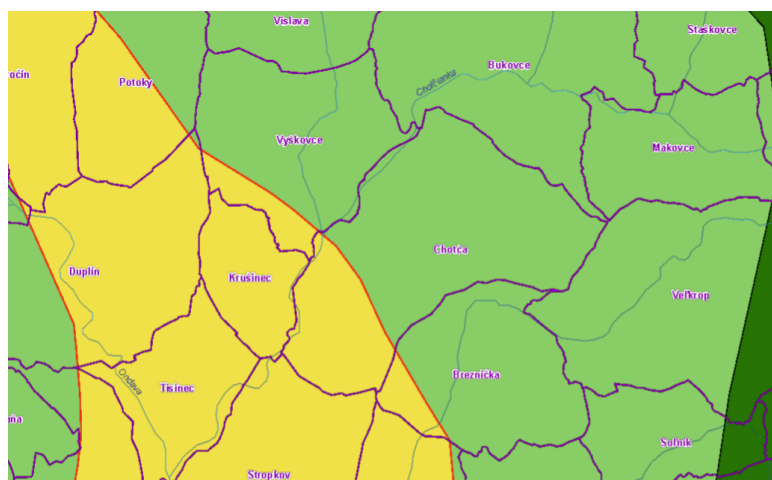
2.5 Hydrologické a klimatické pomery

Katastrálnym územím obce preteká vodný tok Chotčianka, ktorá pramení v Laboreckej vrchovine pod vrchom Beskyd a je ľavostranným prítokom rieky Ondavy. K menším potokom patrí Radový potok, Kút a Žliabok a viaceré bezmenné toky. Sedimenty riečnych nív Chotčianky sú zásobárňou podzemnej vody. Okrem vodných tokov sa v obci nachádzajú hydromelioračné a odvodňovacie kanály v celkovej dĺžke 1952 m.

V severovýchodnej časti mesta Stropkov v blízkosti vodného toku Chotčianka sú lokalizované vodná nádrž (rybník) Stropkov, vodná nádrž Bokša s rozlohou cca 1 ha a Chotčianske rybníky, s rozlohou 0,7 ha, ktoré sa nachádzajú popri hlavnej ceste, naproti lokalite Blednica.

Územie obce patrí podľa zobrazenia klimatických oblastí do mierne teplej oblasti, okrsku M3 t. j. mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový. Priemerná ročná teplota sa pohybuje v rozmedzí 6,9 – 8,4 °C, ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni 600-700 mm, maximum zrážok pripadá na mesiace jún a júl. Problematický sa javí väčší nárazový úhrn zrážok, kedy často dochádza k zaplaveniu pivníc a nánosov bahna na hlavnú cestu.

Obrázok 4. Klimatické oblasti

Zdroj: <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Priemerný ročný počet vykurovacích dní sa uvádza v intervale od 240 – 280 dní, počet dní so snehovou prikrývkou je 60-80 dní.

Kúrenie si obyvatelia zabezpečujú zemným plynom, ale aj tuhým palivom (drevo), takže v zimných mesiacoch je ovzdušie viac znečistené sadzami a dymom. Počas celého roka sa na znečisťovaní podieľajú výfukové plyny z automobilovej dopravy. Oblasť Stropkovskej brázd a údolie riek Ondava a Chotčianka sú vhodným miestom na bývanie aj intenzívnu poľnohospodársku výrobu.

(Zdroj : RUSES okresu Stropkov).

2.6 Ochrana prírody

V okrese Stropkov sa nachádzajú chránené prírodné oblasti a to Chránený areál Driečna a Chránené vtáacie územie Laborecká vrchovina.

V katastrálnom území obce Chotča sa nenachádzajú osobitne chránené územia podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v z.n.p., nezasahuje tu ani lokalita NATURA 2000. V rámci Projektu pozemkových úprav v k. ú. Chotča bol vypracovaný MUSES (Miestny územný systém ekologickej stability), kde sú vyznačené existujúce biotopy, biokoridory a biocentrá a navrhnuté ďalšie opatrenia na ochranu prírody a krajiny, ako je výsadba sprievodnej zelene, interakčné prvky, odstraňovanie invázy druhov drevín a ošetrovanie stĺpov elektrického 22 kV vedenia proti nebezpečenstvu usmrčovania vtákov.

V katastri obce Chotča sa nachádzajú aj **biotopy európskeho významu** :

- LK1 - Nížinné a podhorské kosné lúky (6510) – na severnom okraji katastra na extenzívne obhospodarovaných pasienkoch nad horným cintorínom.
- Br6 - Brehové porasty deväťsilov – vyskytuje sa na otvorených, nezarastených úsekoch v brehoch vodného toku Chotčianka.
- Lk5 – Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach – biotop sa nachádza na mokradi pri hornom cintoríne a pri vodnom toku Chotčianka.
- Ls5.1 – Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy – vo všetkých lesných porastoch v LHC Stropkov.

K biotopom národného významu patria :

- Lk6 – Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí – biotop sa nachádza na mokradi pri hornom cintoríne.
- Ls2.1 – Dubovo-hrabové lesy karpatské – Fragmenty biotopu sa vyskytujú v plošných formáciách nelesnej drevinovej vegetácie, hlavne v lokalite Lipníky a Grešovka.

Ekologicky hodnotným územím je aj miestne biocentrum Dolinky - lesný komplex s osobitým reliéfom, členitosťou, hydrologickou sieťou, charakterom lesných porastov aj prechodových zón.

Projekt pozemkových úprav rieši aj funkčné zásady usporiadania územia, návrh ciest, cyklotrás, protipovodňových opatrení tak, aby územný rozvoj a tvorba krajiny boli v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Pri vypracovaní návrhu opatrení

MUSES je snaha zachovať čo najviac existujúcich ekologických prvkov, príp. ich revitalizovať, resp. doplniť ekologicky stabilnejšie prvky v oblastiach s prevládajúcou ornou pôdou.

Obec má vypracovaný aj územný plán od r. 2008, v ktorom sú taktiež uvedené návrhy na ochranu prírody a krajiny.

V r. 2018-2019 obec z vlastných zdrojov upravila priestor v okolí budovy Obecného úradu, kde je možnosť oddýchnuť si na lavičkách pri vysadených kvetoch, okrasných stromoch a inej zeleni.

V r. 2022 sa obec zapojila do Národného projektu Podpora biodiverzity prvkami zelenej infraštruktúry v obciach Slovenska – Zelené obce SR. Zrealizovaná bola parkovo – oddychová zóna pred miestnou MŠ a ZŠ pre edukačnú a relaxačnú činnosť detí.

Starostlivosti o faunu, najmä lesnú zver sa venuje Poľovnícke združenie (PZ) Vysoká hora, ktorý každoročne vydáva a realizuje Plán chovu a lovu zveri, buduje a zásobuje krmné zariadenia a posedy.

3 ANALYTICKÁ ČASŤ

3.1 Analýzy vnútorného prostredia

V 1. fáze sa uskutočnili prípravné práce a zber dát, ktoré boli následne využité v jednotlivých analýzach. Tiež bolo zhodnotené plnenie predchádzajúceho PHRSR na obdobie rokov 2015 – 2023. Podľa výsledkov analýz bola definovaná vízia, stratégia a hlavné ciele a priority rozvoja. Na dosiahnutie vytýčených cieľov boli určené konkrétne opatrenia a aktivity a potom aj ich organizovanie a finančné zabezpečenie. Taktiež úlohou tejto analýzy je nájsť príčiny nepriaznivého stavu v jednotlivých oblastiach a naznačiť potreby rozvoja.

3.1.1 Obyvateľstvo

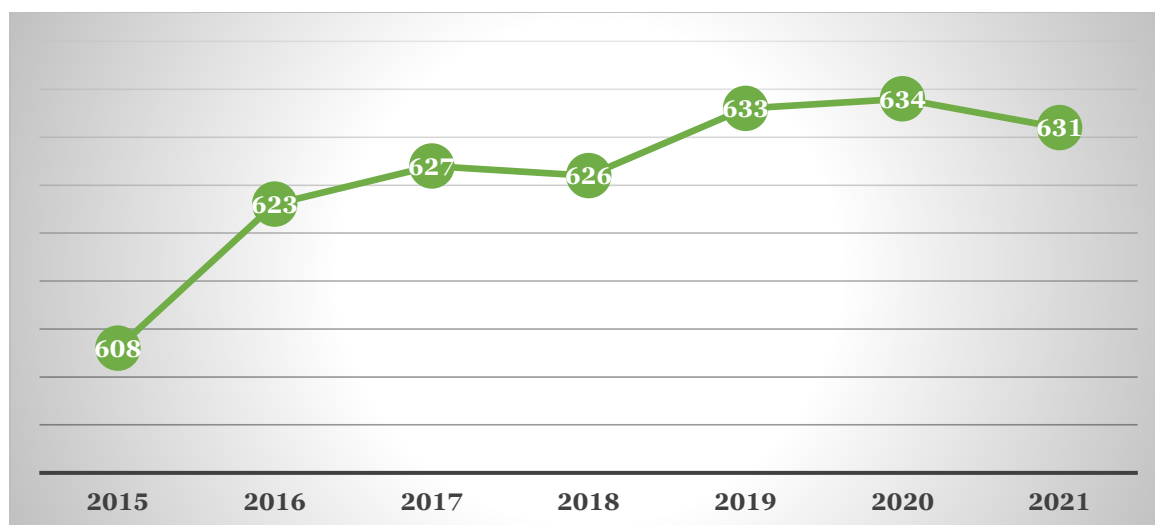
Analýza, ktorá sa týka počtu a štruktúry obyvateľov je nevyhnutná na ciele plánovanie verejných služieb, ako aj komplexnej infraštruktúry. Pre súčasný demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. Počet obyvateľov v období rokov 2015 – 2021 mal väčšinou rastúci charakter.

Tabuľka 3. Vývoj počtu obyvateľov podľa pohlavia (k 31.12.2021)

Rok	Muži	v %	Ženy	v %	Spolu
2015	297	48,85	311	51,15	608
2016	308	49,12	319	50,88	623
2017	305	48,72	321	51,28	627
2018	308	48,66	325	51,34	626
2019	307	48,96	320	51,04	633
2020	306	48,26	328	51,74	634
2021	302	47,86	329	52,14	631

Zdroj : Štatistický úrad (ŠÚ) SR, data cube, veľkostné skupiny obcí

Graf 2. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2015 do 2021

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12.2021

Najvyšší medziročný nárast obyvateľov bol v r. 2016 o 15 obyvateľov, v ostatných rokoch sa nárast pohyboval od 1 do 7 ľudí, medziročný pokles o 1 a 3 obyvateľov bol zaznamenaný v roku 2018 a 2021. Rastu počtu obyvateľstva napomohla výstavba nájomných bytov najmä pre mladé rodiny, trend niektorých občanov sťahovať sa do vidieckych sídel, výstavba nových rodinných domov a pod. Vo všetkých sledovaných rokoch prevažuje počet žien nad počtom mužov o 1 až 2 %.

Tabuľka 4. Vekové zloženie obyvateľstva od r. 2015 do r. 2021 (k 31.12.2021)

Roky	0-17	18-25	26-50	51-62	63-91	Spolu
2015	108	76	232	92	100	608
2016	119	74	238	76	116	623
2017	116	71	243	83	114	627
2018	115	62	251	79	119	626
2019	117	63	249	83	121	633
2020	120	60	248	86	120	634
2021	124	59	245	81	122	631

Zdroj: ŠÚ SR, data cube, veľkostné skupiny obcí, vek

Zo sumarizácie vekových skupín občanov obce vyplýva, že demografický vývoj je v Chotči vyvážený, zastúpené sú všetky vekové kategórie. Mierne sa zvyšuje počet občanov v dôchodkovom veku, ale aj deti a mládež do 18 rokov. Počet ľudí v produktívnom veku je najvyšší. Pre všetky vekové kategórie je potrebné vytvoriť vhodné podmienky pre život.

Tabuľka 5. Pohyb obyvateľov (prírastky, úbytky)

Ukazovateľ	Počet v rokoch						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Narodení	4	11	7	10	9	6	5
Zomrelí	5	4	6	6	10	8	4
Prirodzený prírastok	-1	7	1	4	-1	-2	1
Migračné saldo	19	8	4	-5	8	3	1
Celkový prírastok obyvateľstva	18	15	5	-1	7	1	2

Zdroj: ŠÚ SR, data cube, prírastok obyvateľov-obce

Z tejto štatistiky je zrejmé, že najviac detí sa narodilo v obci v rokoch 2016 a 2018 (11 a 10 detí). Najviac obyvateľov (10) zomrelo v r.2019 (rok začatia pandémie koronavírusu). Najväčší prírastok prihlásených obyvateľov bol v r. 2015 a to 18, čo zrejme súvisí s odovzdávaním nájomných bytov do užívania a v roku 2016 – 15 ľudí (celkový prírastok je súčtom najvyššieho prirodzeného prírastku 7 a migračného salda, ktoré predstavovalo 8 obyvateľov). Medziročný úbytok o 1 obyvateľa bol zaznamenaný za sledované obdobie len v roku 2018.

Nárast obyvateľov o 23 osôb bol evidovaný v rokoch 2022 a 2023 z dôvodu ukončenia výstavby 18-tich nájomných bytov v r. 2022.

Pre účely vypracovania PHRSR boli využité aj dáta z najnovšieho sčítania obyvateľstva, domov a bytov, ktoré prebiehalo v r. 2021. Údaje sú k 1.1.2021.

Tabuľka 6. Štruktúra obyvateľov podľa skupín

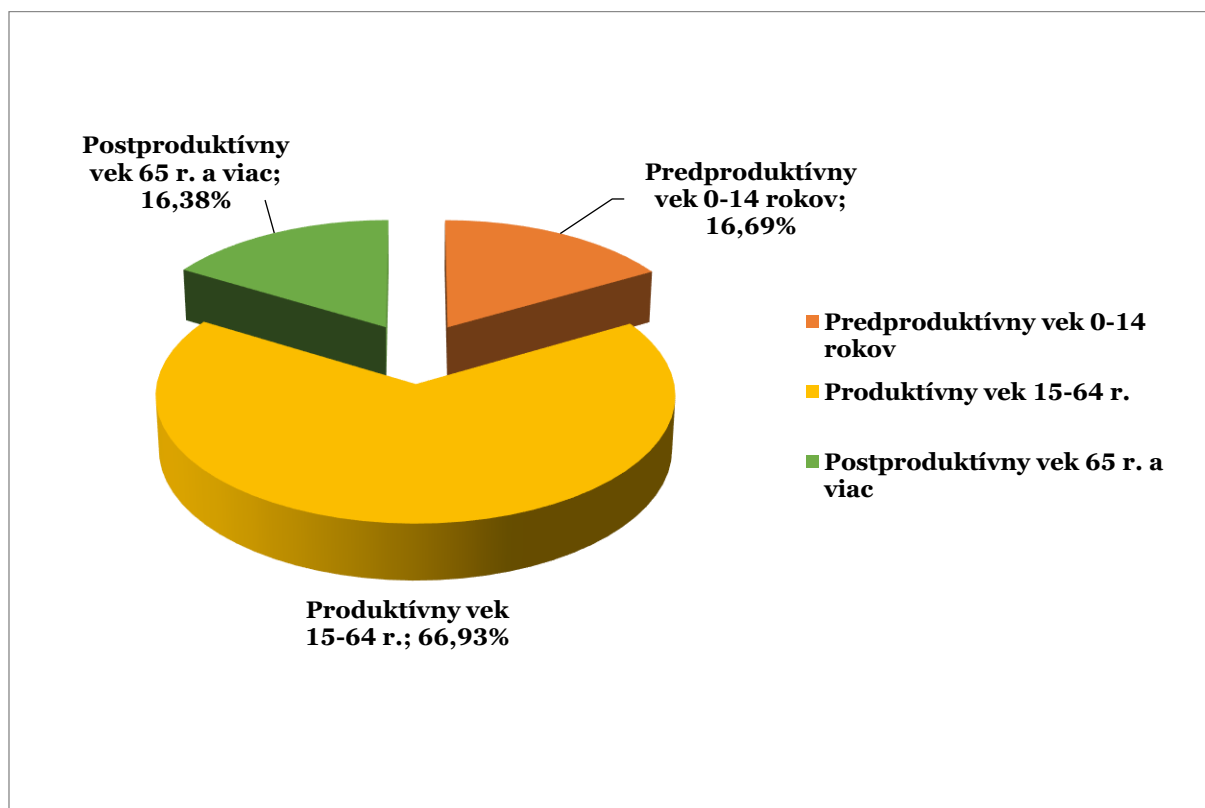
Rok	Počet obyv.	Predproduktívny vek 0-14 rokov	%	Produktívny vek 15-64 r.	%	Poproduktívny vek 65 r. a viac	%
2021	629	105	16,69	421	66,93	103	16,38

Zdroj: ŠÚ SR, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov (SODB) 2021, vekové skupiny

Okres Stropkov je podľa štatistík ohrozený starnutím obyvateľstva, takže verejné služby je potrebné nastaviť s dôrazom na osoby v poproduktívnom veku. V obci Chotča je v tomto čase demografická situácia priaznivejšia.

V porovnaní s predchádzajúcim PHRSR, v ktorom je veková štruktúra obyvateľstva uvádzaná v r. 2015 došlo k navýšeniu počtu osôb v predproduktívnom veku (o 2,71 %) a tiež osôb v poproduktívnom veku o 1,08 %, naopak klesol počet osôb v produktívnom veku o 3,79, aj keď je to stále najvyššia hodnota a to 66,93 %. Pozitívny je fakt, že počet predproduktívnych obyvateľov prevyšuje počet poproduktívnych, rozdiel je 0,31 %.

Graf 3. Grafické zobrazenie obyvateľov podľa skupín v roku 2021

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2021

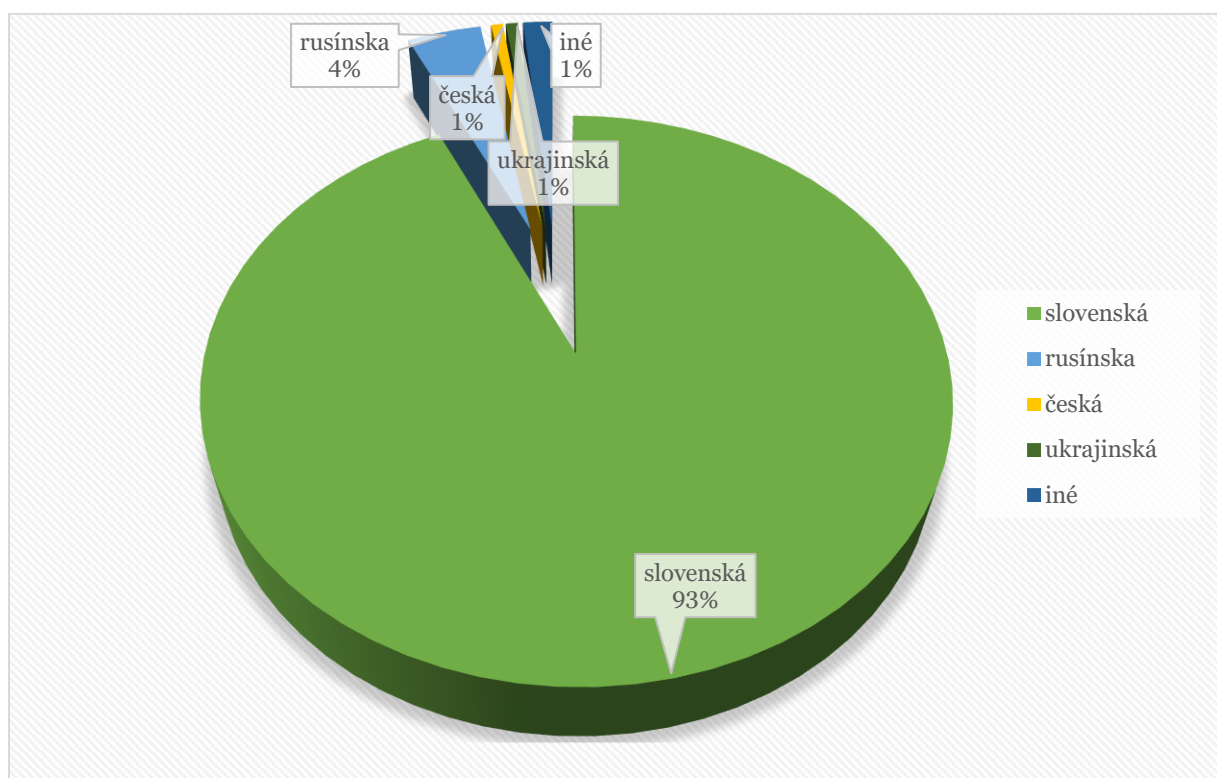
Obec Chotča sa pohybuje oproti priemerom vekových skupín v okrese Stropkov, PSK a SR vo veľmi podobných číslach. Najviac sa približujeme číslam, ktoré predstavujú celoslovenský priemer.

Tabuľka 7. Veková štruktúra obyvateľstva 2021

Veková skupina (%)	Obec Chotča	Okres Stropkov	Prešovský kraj	Slovenská republika
Predproduktívni	16,69	15,58	18,24	15,92
Produktívni	66,93	68,43	66,95	67,03
Poproduktívni	16,38	15,99	14,81	17,05

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021, vekové skupiny

Graf 4 . Zloženie obyvateľov obce podľa národnosti

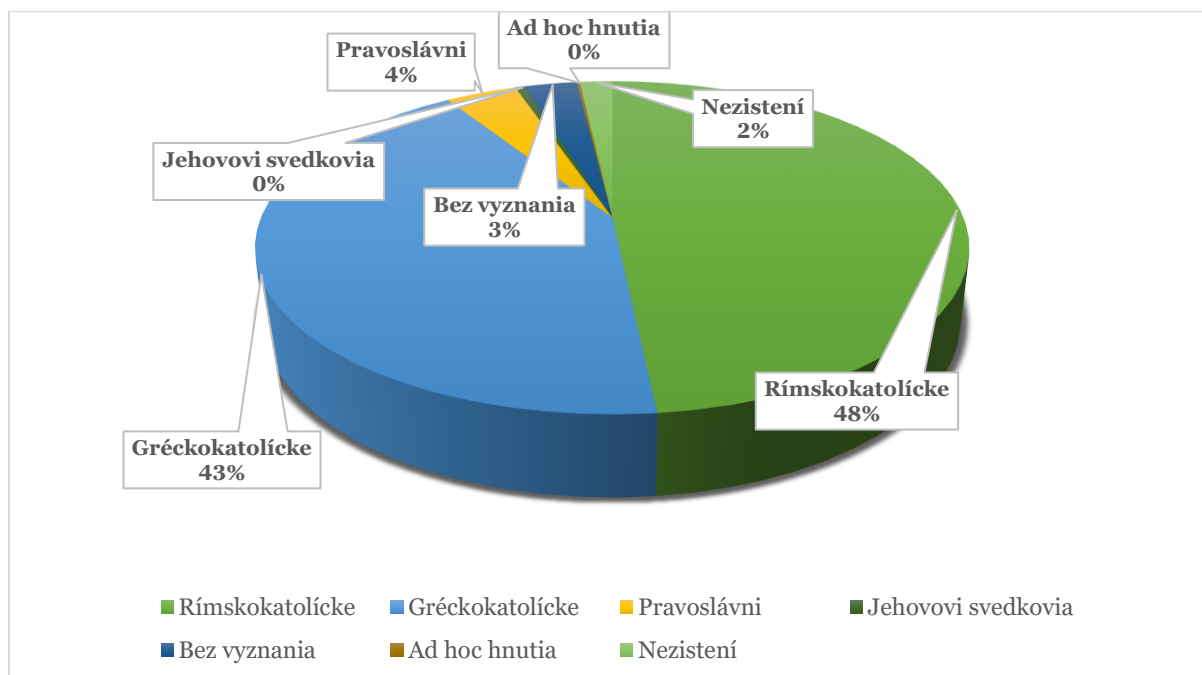

Slovenská	%	Rusínska	%	Česká	%	Ukrajinská	%	Iné	%
586	93,16	25	3,97	4	0,64	4	0,64	10	1,59

Podľa výsledkov sčítania sa najviac obyvateľov obce prihlásilo k slovenskej národnosti. Je to o 0,77 % viac ako v r. 2011. Naopak pokles zaznamenávame u rusínskej národnosti - o 6 a nárast u českej národnosti – o 3 obyvateľov. 10 občanov sa neprihlásilo k žiadnej národnosti.

Graf 5. Prehľad obyvateľov podľa vierovyznania

Náboženské vyznanie	SODB 2021	
	Počet obyvateľov	%
Rímskokatolícke	304	48,33
Gréckokatolícke	268	42,61
Pravoslávni	24	3,82
Jehovovi svedkovia	3	0,48
Bez vyznania	18	2,86
Ad hoc hnutia	1	0,16
Nezistení	11	1,75
Spolu	629	100%

Zdroj: ŠU SR, SODB 2021, náboženské vyznanie

V obci už tradične prevláda rímskokatolícke náboženstvo, oproti predchádzajúcemu sčítaniu v roku 2011 však došlo k poklesu počtu rímskokatolíkov o 7,47 % (55,8 – 48,33) a nárastu gréckokatolíkov o 4,2 % (42,61 – 38,41). Taktiež je zvýšený počet obyvateľov v kategórii bez vyznania a nezistené náboženstvo spolu o 2,52 %.

Tabuľka 8. Obyvateľstvo podľa stupňa vzdelania

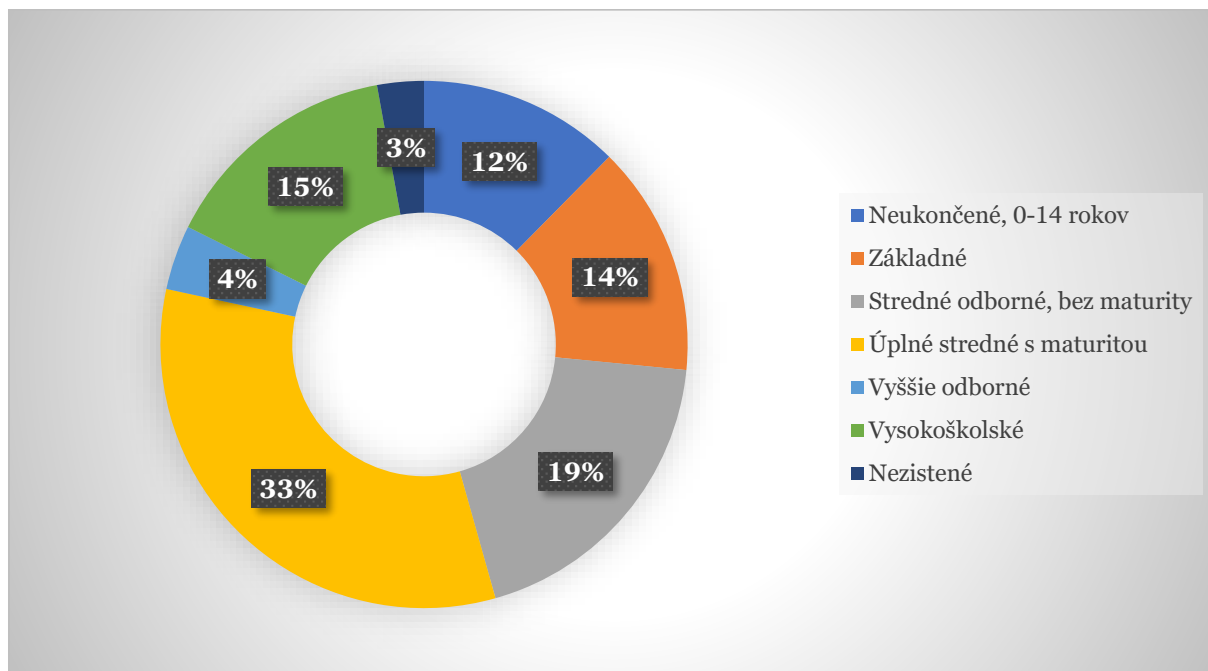
Vzdelanie	SODB 2021	
	Počet obyvateľov	%
Neukončené, 0-14 rokov	78	12,4
Základné	89	14,15
Stredné odborné, bez maturity	120	19,08
Úplné stredné s maturitou	206	32,75
Vyššie odborné	25	3,97
Vysokoškolské	93	14,79

Nezistené	18	2,86
Spolu	629	100%

Zdroj: ŠU SR, SODB 2021, vzdelanie

Graf 6. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ŠU SR, SODB 2021

V porovnaní s rokom 2011 vzrástol počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním s maturitou o 7,84 % a tiež obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním o 4,11% (z 10,68 %), čo je pozitívna skutočnosť.

Tabuľka 9. Štruktúra obyvateľstva podľa rodinného stavu

Územie	Slobodný	Žen./Vydatá	Rozvedení	Vdova- vdovec	Nezistené
	%	%	%	%	%
SR	44,39	40,05	8,16	7,04	0,37
Chotča	42,45	44,2	4,93	8,27	1

Zdroj: ŠU SR, SODB 2021, rodinný stav

Oproti celoslovenskému priemeru je v obci menej slobodných a viac občanov žijúcich v manželstve, menej rozvedených (o 3,23 %) a viac ovdovelých (o 1,23 %).

3.1.2 Bývanie

Chotča je 3. najľudnatejšou obcou stropkovského okresu. Obyvatelia prevažne žijú v rodinných domov s jedným bytom. Počet rodinných domov aj počet bytov v bytových jednotkách sa oproti r. 2011 (pri SODB) zvýšil. Za 10 rokov (k 1.1.2021) bolo v obci postavených, resp. zlegalizovaných 23 rodinných domov a taktiež sa realizovala výstavba 26 nájomných bytov v 6-tich bytových jednotkách. Podiel nájomného

bývania teda predstavuje 17,7 %. V r. 2022 bola skolaudovaná 2x9 bytová jednotka, v ktorej sa usadili noví nájomníci.

Väčšina domov bola postavená pred rokom 1991, postupne dochádza k ich rekonštrukciám. Neobývaných je asi 10 domov. Prevažujú dvojpodlažné objekty s dobrým stavebnotechnickým stavom. Posledné roky poznamenáva prestavba a dostavba na moderné domy s prvkami mestskej výstavby. Pri opravách sú použité nové materiály, nové technológie vykurovania a domy dosahujú vyšší štandard bývania. Na zníženie energetickej náročnosti viac než 10 – ročných rodinných domov a ich rekonštrukciu je možné do r. 2026 využiť finančné prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti.

Podľa predpisov nové domy musia vyhovieť energetickej triede A0, v ktorej spotreba primárnej energie nepresiahne 54 kWh/m² za rok a vlastníť energetický certifikát. Podmienkou je, aby mala táto budova obnoviteľný zdroj energie. Z nefosilných palív sa môže jednať o vodnú, slnečnú, veternú, či geotermálnu energiu, a tiež biomasu, bioplyn, biometán či hydrotermálnu energiu. Dôraz sa kladie na kvalitu tepelnoizolačného obalu domu s minimálnymi tepelnými stratami.

Rodinné domy sú podľa zákona o Civilnej obrane zároveň úkrytmi CO.

Tabuľka 10. Byty podľa typu bytov

Typ bytov	Budovy s 1 bytom	Budovy s 2 bytmi	Stavby s 3 alebo viac bytmi
Počet bytov	169	0	30

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2021, byty

3.1.3 Ekonomická aktivita obyvateľov

Okres Stropkov je jedným z najmenších okresov na Slovensku a podľa posledného sčítania obyvateľstva v roku 2021 počet jeho obyvateľov klesol. Ako sa uvádza v dokumente PHSR Chotča na roky 2015-2023, počet obyvateľov v r. 2015 bol 20 630 obyvateľov, v r. 2021 sa podľa sčítania uvádza 19 878 obyvateľov, z toho 9 895 mužov a 9 983 žien.

Podľa zisťovania z ŠÚ SR je v obci Chotča zamestnaných : 335 obyvateľov, 76 živnostníkov a 10 na materskej dovolenke, resp. rodičovskom príspevku.

V r. 2017 bol vypracovaný Akčný plán okresu Stropkov a okres Stropkov bol spolu s ďalšími zaradený k Najmenej rozvinutým okresom, v dôsledku zvýšenej nezamestnanosti oproti celoslovenskému priemeru. Obyvatelia okresu Stropkov po zaradení do tejto skupiny okresov vládou SR v júni 2018 mohli čerpať vo zvýšenej miere na projekty týkajúce sa zamestnanosti (Projekt Cesta na trh práce), ale aj pre iné oblasti (šport, kultúra, infraštruktúra).

K 31.12.2021 predstavovala miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) v okrese Stropkov **11,25 %** z počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva t. j. 10 506 obyvateľov, čo predstavuje 1182 disponibilných uchádzačov.

Tabuľka 11 . Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti

Rok/územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SR	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57	6,76
PSK	15,50	13,91	9,68	8,61	8,19	11,39	10,75
Stropkov	14,93	15,02	9,16	9,50	8,86	12,08	11,25

Zdroj: Štatistiky UPSVaR, údaje k 31.12.2021

Zo zistených údajov je zrejmé, že najlepší rok, čo sa týka zamestnanosti bol 2019, kedy bol priemer MEN na Slovensku do 5%, a v okrese Stropkov aj Prešovskom kraji sa pohybovala nezamestnanosť do 9 %. Nezamestnanosť pomohlo znížiť aj zamestnávanie cez projekty úradu práce. V rokoch 2020 a 2021 spôsobila vyššiu nezamestnanosť pandémie koronavírusu COVID 19. Niektorí z podnikateľov obce využili Národný projekt „Prvá pomoc“ na udržanie svojej podnikateľskej činnosti.

Za Obec Chotča uvádzame údaje o nezamestnanosti občanov za roky 2020 a 2021 v porovnaní s rokom 2015. Počet nezamestnaných sa znížil, zrejme tým, že sa niektorým občanom podarilo zamestnať v SR, alebo v zahraničí a tiež 15 občanov poberá opatrovateľský príspevok z dôvodu starostlivosti o zdravotne nespôsobilých rodičov.

Tabuľka 12 . Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti v obci

Rok	2015	2020	2021
Ženy	31	19	13
Muži	26	21	13
Spolu	57	40	26

Zdroj: Štatistiky UPSVaR, údaje k 31.12.2021

Najohrozenejšou skupinou pri hľadaní zamestnania sú 50 a viac roční občania, ktorí tvoria najväčší počet uchádzačov o zamestnanie v obci Chotča. 4 uchádzači sú aktivovaní a pracujú na malých obecných službách (MOS), kde sa starajú o údržbu majetku obce a čistotu životného prostredia. Z 26 nezamestnaných v r. 2021 sú 4 so zníženou zdravotnou schopnosťou. Oproti roku 2020 sa počet UoZ znížil o 14 obyvateľov.

Tabuľka 13 . Uchádzači o zamestnanie podľa veku

Vek	15-24	25-34	35-49	50 a viac rokov

Rok 2020	4	9	14	13
Rok 2021	2	4	9	11

Zdroj: Štatistiky UPSVaR, údaje k 31.12.2021

Čo sa týka dĺžky evidencie za december rokov 2020 a 2021, najviac UoZ je s dobou evidencie do 12 mesiacov, 5 obyvateľov je evidovaných dlhodobo t. j. nad 48 mesiacov.

Tabuľka 14 . Dĺžka evidencie uchádzačov o zamestnanie v obci

Dĺžka evidencie v mesiacoch	do 12	13 - 24	25 - 48	nad 48 mes.	Spolu
Rok 2020	20	13	2	5	40
Rok 2021	14	4	3	5	26

Zdroj: Štatistiky UPSVaR, údaje k 31.12.2021

3.1.4 Rozdelenie obyvateľov podľa ekonomickej aktivity

K 31.12.2021 v obci Chotča bolo 385 ľudí v produktívnom veku, z toho časť sú študenti, pracujúci, živnostníci, rodičia na materskej dovolenke resp. rodičovskom príspevku, opatrovatelia starších osôb a osoby na invalidnom dôchodku, ďalej v obci býva 122 dôchodcov nad 63 rokov a 124 deti a mládeže do 18 rokov. Ako vyplýva z tabuľky č. 15 ekonomicky činných je 285 obyvateľov.

Podľa zisťovania v obci Chotča k 30.3.2022 aktívne podnikalo 76 subjektov – 13 právnických osôb a 63 fyzických osôb. Podnikanie sa týka rôznych oblastí, najčastejšie sú to stavebné, elektroinštalačné, stolárske, remeselné činnosti, ale aj oblasť poľnohospodárstva, dopravy, stomatológie, lekárstva. Niektorí zo živnostníkov vykonávajú prácu v zahraničí.

Poľnohospodárstvo má v obci dlhodobú históriu, dokonca je hlavným motívom erbu obce (časti pluhu čerieso a lemeš). Chotča sa rozkladá v povodí rieky Chotčianka, pri ktorej sa utvorili kvalitné nívne pôdy. Je tu vysoký podiel ornej pôdy a už od 50-tych rokov je pôda obrábaná družstevným spôsobom (v r. 1952 vzniklo JRD Stropkov). Aj v súčasnosti najviac poľnohospodárskej pôdy obrába Podielnícke družstvo Stropkov, ktoré prevádzkuje v chotčianskom katastri chov dojníc s produkciou mlieka cca 10 000 l denne na farme Blednica, čo patrí k popredným miestam v Prešovskom kraji. V obci pôsobia aj f. BROVA a farma Vidiščák, ktoré sa zaoberajú živočíšnou výrobou. F. BROVA vlastní poľnohospodárske haly, v ktorých chová mäsité druhy hydiny (brojlery), na farme Vidiščák nosnice produkujú vajcia a jedná sa o ekologický voľný chov. Chovom hovädzieho dobytku sa zaoberajú aj dvaja zaregistrovaní súkromne hospodáriaci roľníci (SHR) z obce Chotča.

V súčasnej mechanizovanej dobe uvedené poľnohospodárske firmy nezamestnávajú vysoký počet pracovníkov resp. obyvateľov obce, v minulosti na JRD Stropkov pracovalo cca 20 % občanov.

V okresnom meste Stropkov je už desaťročia najvýraznejším zamestnávateľom Tesla Stropkov, ale rozvíjajú sa aj menšie elektrotechnické a strojárne firmy. Aj z tohto

dôvodu najviac obyvateľov obce Chotča pracovalo ku dňu sčítania obyvateľstva v priemyselnej výrobe – bolo to 19,3 %.

Tabuľka 15. Prehľad zamestnávateľov s najväčším počtom pracovníkov v Stropkove

Názov firmy	Počet zamestnancov
Tesla Stropkov, a.s.	816
Stroptel s.r.o.	138
Š-autoservis s.r.o.	87
PoD Ondava	83
Repro - Elektronik	76
C.S.M. plus s.r.o.	66
Kovo Sipox a.s.	59
Slovakstav s.r.o.	58

Zdroj: UPSVaR Stropkov

Obyvatelia obce dochádzajú najčastejšie za prácou do okresného mesta Stropkov do výrobných firiem Tesla, Stroptel, Repro, Kovorob, Lumasek, Potoma plasty a ďalších, resp. pracujú aj v školstve, zdravotníctve, na úradoch a službách. Časť obyvateľov, hlavne mladších, dochádza za prácou do iných miest na Slovensku, resp. do zahraničia.

Tabuľka 16. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti	Počet obyvateľov	Vyjadrenie v %
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	27	9,47
Priemyselná výroba	55	19,3
Dodávka vody, odstraňovanie odpadov	1	0,35
Stavebníctvo	29	10,18
Veľkoobchod, maloob., oprava motor.vozidiel	20	7,02
Doprava a skladovanie	18	6,32
Ubytovacie a stravovacie služby	5	1,75
Informácie a komunikácia	2	0,7
Finančné a poisťovacie činnosti	1	0,35
Odborné, vedecké a technické činnosti	10	3,51
Administratívne a podporné služby	3	1,05
Verejná správa a obrana	20	7,02
Vzdelávanie	10	3,51
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	30	10,53
Umenie, zábava a rekreácia	1	0,35
Ostatné činnosti	4	1,4
Činnosti domácnosti ako zamestnávateľov	1	0,35
Nezistené	48	16,84
Spolu	285	100

Zdroj: ŠU SR, SODB 2021, obyvatelia podľa ekonomickej činnosti

3.2 Občianska a technická vybavenosť

3.2.1 Občianska vybavenosť

3.2.1.1 Sociálne služby

Obec Chotča sa dosiaľ nezapojila do projektu terénnej sociálnej práce a priamo neposkytuje sociálne služby. Tieto sú dostupné v neďalekom okresnom meste Stropkov, kde sa nachádzajú aj sociálne inštitúcie poskytujúce celodennú starostlivosť – Špecializované centrum sociálnych služieb, n.o a Nový domov n.o. V týchto zariadeniach sa k 31.12.2021 nachádzali 2 obyvateľky obce, o ktoré je potrebná celodenná starostlivosť. Zamestnankyne obce do konca roku 2022 rozvážali obedy pripravené v kuchyni PoD Ondava Stropkov dôchodcom, ktorí o to mali záujem. Odvoz financovala obec, stravu si hradili záujemcovia. Z dôvodu nízkeho počtu stravníkov a zvyšujúcich sa nákladov pre obec rozvoz obedov bol od r. 2023 ukončený. Možnosť objednať si stravu poskytujú stravovacie služby v Stropkove.

3.2.1.2 Zdravotníctvo

Zdravotné stredisko sa v obci Chotča nenachádza. Obyvatelia dochádzajú za zdravotnou starostlivosťou do okresných miest Stropkov a Svidník, resp. iných podľa potreby. K zdravotníckym zariadeniam je zabezpečená aj verejná doprava (autobusová).

3.2.1.3 Vzdelávanie

Materská škola

Predškolskú výchovu v obci zabezpečuje materská škola, ktorá sa nachádza v budove spolu so základnou školou v zriaďovateľskej pôsobnosti obce. Materská škola pôsobí v obci už od r. 1964, zo začiatku bola v budove školy, následne bola premiestnená na druhú stranu cesty, namiesto Zboru národnej bezpečnosti (terajší Dom smútku), od r. 1985 materská škola funguje v 2-poschodovej budove spolu so základnou školou. V roku 2019 bola táto stavba rekonštruovaná a zateplená, na pozemku sa nachádzajú prvky na hranie, pred budovou bola v 2021 upravený priestor v rámci projektu „Revitalizácia areálu školy“, ktorý bude slúžiť na oddych aj poučenie o rastlinách. V MŠ sú zamestnané 2 učiteľky a navštevuje ju 21 detí, čo je maximálna kapacita, záujem prevyšuje možnosti a do budúcnosti by bolo vhodné rozšíriť kapacitu.

Základná škola

Prvá budova základnej školy v obci Chotča bola postavená ešte v r. 1901 a slúžila na tento účel do roku 1985. Pred 1. sv. vojnou boli v stropkovskom okrese 3 štátne školy v Breznici, Turanoch nad Ondavou a v Chotči. V r. 1984 sa podarilo dostavať 2 – podlažnú budovu pre základnú a materskú školu. Aktuálne sa tu vyučujú ročníky 1. až 4., spolu 27 žiakov. V priestore základnej a materskej školy sa nachádza funkčná kuchyňa a jedáleň, chýba telocvičňa. Žiaci MŠ a ZŠ sú kreatívni, vyrábajú si drobné výrobky, ktoré zdobia chodby a triedy a tiež vitrínu pred obecným úradom, nacvičujú

vystúpenia na spoločenské akcie, najmä je to ku Deň matiek, na sv. Mikuláša a pod. Zamestnancami školy sú riaditeľka, učiteľka a družinárka (prac. pre voľnočasové aktivity), ktorí po vyučovaní organizujú aj krúžky: hravá angličtina, literárno – dramatický a počítačový a organizujú aj zapájanie školy do vhodných projektov. O technické záležitosti v škole sa stará školník a údržbár v jednej osobe.

V r. 2022 sa ZŠ Chotča zapojila do projektu „ Čerstvé hlavičky“, vyhláseného obchodnou sieťou Kaufland, zameraného na podporu zdravého životného štýlu detí, v ktorom sa im za podpory hlasujúcej verejnosti podarilo vyhrať a deťom v školskom roku 2022-23 Kaufland dodával zdarma ovocie a zeleninu.

3.2.1.4 Cestovný ruch

V obci Chotča sa zatiaľ nenachádza infraštruktúra, ktorá by slúžila na podporu cestovného ruchu, avšak obec a okolie ponúka príležitosti na vidiecku turistiku, poznanie histórie aj kultúry. V centre obce pri obecnom úrade sú osadené smerové tabule s vyznačením miestnych vrchov a prameňa (Vajcovka), ale aj ihriska, cintorínov. Pri hlavnej ceste, cca 1,2 km od začiatku obce smerom na Medzilaborce sa nachádza obnovený Vojnový cintorín z 1. sv. vojny, ktorý bol v roku 2021 vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku a je symbolom ochrany historických hodnôt. Na príľahlom parkovisku sa zastavujú cestujúci, ktorí majú záujem zoznámiť sa s vojnovou históriou. Ďalšou národnou kultúrnou pamiatkou je prícestná kaplnka, ktorá bola podľa archívnych cirkevných dokumentov vysvätená v r. 1841 s replikou obrazu Panny Márie Škapuliarskej, asi 300 m pred začiatkom obce.

Tabuľka 17 . Národné kultúrne pamiatky v obci

Pamiatkový objekt	Zaužívaný názov	Doba vzniku
KAPLNKA PRÍCESTNÁ	Prícestná kaplnka	1.pol.19.st.
CINTORÍN VOJNOVÝ	Vojnový cintorín	Na prelome rokov 1914-1915

Zdroj: Pamiatkový úrad SR-Register nehnuteľných NKP

Každoročne sa začiatkom júla v obci koná v priestoroch futbalového ihriska Deň obce resp. športový deň, na ktorom sa stretávajú občania obce, rodáci, ako aj občania susedných obcí, kde sa podáva guláš, Obecný úrad zabezpečuje atrakcie pre deti a vystúpenie speváckych súborov.

Cyklisti, prechádzajúci obcou a peši turisti v letných mesiacoch využívajú osvieženie kvapôčkovým zariadením pred obecným úradom.

V r. 2018-2019 došlo k modernizácii verejného priestranstva pred budovou obecného úradu a kultúrnou – správnou budovou. V rámci tejto obnovy bol odstránený starý plot, vybudované chodníky zo zámkovej dlažby a tiež boli v letných mesiacoch realizované parkové a sadové úpravy, čo prispelo k estetickému vzhľadu centra obce.

K zlepšeniu informovanosti o prírodných a kultúrnych zaujímavostiach tohto regiónu má prispieť aj projekt Wifi pre Teba – Chotča, kde bude možnosť bezplatného pripojenia na internet.

3.2.1.5 Kultúra a umenie

O národných kultúrnych pamiatkach, ktoré súvisia s rozvojom cestovného ruchu, sú informácie v časti Cestovný ruch a rekreácia. K ďalším objektom kultúry patrí spoločenská miestnosť (sála), ktorá je spojená s budovou obecného úradu. Tu sa konali rôzne spoločenské akcie a vystúpenia detí k MDŽ, stavenie mája, Dňu matiek, na Mikuláša. Taktiež obec organizovala 27-krát obecný ples (naposledy v r. 2019) a každoročne Uvítanie detí do života. Žiaľ pre pandémiu koronavírusu sa v posledných 2 rokoch plesy a vystúpenia nekonali.

V priestoroch školy sa nachádza aj obecná knižnica, presťahovaná z obecného úradu. 2 krát mesačne prichádza na parkovisko do centra obce bibliobus, t. j. pojazdná knižnica zo Svidníka, kde si môžu deti aj dospelí vypožičať rôzne knižné tituly a časopisy.

Pred obecným úradom je každý mesiac aktualizovaná vitrína s výtvormi detí z miestnej MŠ a ZŠ. Od decembra 2021 je uložený pred vchodom do obecnej sály drevený prístrešok, kde zamestnanci obce pripravujú betlehem, veľkonočnú výzdobu, v letných mesiacoch je to kvetinový stánok. Aj to sú drobnosti, ktoré potešia obyvateľov a návštevníkov obce.

K spoločenskému životu prispievajú aj aktivity občianskych združení, najmä Únie žien Slovenska. V čase koronakrízy združenia fungovali v obmedzenom režime.

Jakub Vorobeľ, mladý zvonolejár pôsobí v rodnom dome na začiatku obce smerom od Stropkova a svojimi zvonmi, vyrobenými podľa tradičnej stredovekej receptúry šíri dobré meno obce. V r. 2021 jeho umenie obdivovala aj vládna návšteva na čele s premiérom SR, následne v marci 2022 jeho dielo – 15 kg zvon premiér daroval v Ríme Svätému otcovi Františkovi.

Svojimi umeleckými výtvormi z kovových výrobkov je v obci známy aj kováč Damián Mačoško. Kríž, ktorý vyrobil je umiestnený na priečelí Domu smútku.

3.2.1.6 Športové vyžitie a športové zariadenia

Na športové účely v obci slúžia multifunkčné ihrisko s asfaltovým povrchom, ktoré sa nachádza v areáli základnej školy, ktoré je možné využívať na volejbal, nohejbal, tenis, ďalej je to trávnaté futbalové ihrisko s príľahlou budovou ŠK Chotča so šatňami a sociálnymi zariadeniami a v budove obecného úradu sa nachádza vybavená fitness miestnosť.

V obci je aktívny Športový klub Chotča, ktorý je v súčasnosti účastníkom VI. futbalovej ligy. Obec podporuje miestny ŠK Chotča dotáciou 2000 Eur. Nakoľko futbalová tribúna na miestnom ihrisku bola v nevyhovujúcom stave, obec sa v r. 2022 uchádzala už po 2.- krát o projekt na výstavbu novej tribúny. PSK schválil vo Výzve predsedu príspevok na výstavbu 125 – miestnej tribúny vo výške 20 055 Eur, 30 % je príspevok obce. Tribúna postavená v septembri 2022 so 172 miestami na sedenie zatraktívnila priestor ihriska.

Pre najmenších obyvateľov Chotče sú k dispozícii detské ihriská a to v areáli futbalového štadióna, školy a škôlky a pri nájomných bytoch. Na Deň obce v júli 2023

bolo v areáli futbalového ihriska otvorené nové detské inkluzívne ihrisko Rodinka, postavené aj vďaka 50 000 eurovej dotácii MPSVaR .

Oblíbeným športom v obci je aj stolný tenis a boli tu organizované aj súťaže vo vzpieraní.

Územie obce ponúka aj možnosť turistických prechádzok do okolitých lesov a k prameňu Vajcovka, oficiálne trasy nie sú vyznačené.

Dlhoročnú tradíciu má v obci aj činnosť Dobrovoľného požiarného zboru, ktorého členovia sa zúčastňujú svojich kondičných súťaží a v prípade potreby sú k dispozícii pri požiaroch, záplavách či iných činnostiach.

3.2.1.7 Bezpečnosť občanov, poriadok a zákonnosť

Bezpečnosť je dôležitým predpokladom rozvoja občianskej spoločnosti, ale aj podnikateľského prostredia a cestovného ruchu. Územná samospráva má aj v tomto ohľade nezastupiteľnú úlohu a to najmä svojou schopnosťou pohotovo reagovať na problémové prípady v obci, preventívne vplývať, aby sa nepáchala trestná a protispoločenská činnosť, resp. vznikali extrémistické skupiny.

Zároveň starosta a zastupiteľstvo obce majú veľkú zásluhu na tom ako obec vyzerá a či sa tam udržiava poriadok a čistota. V obci Chotča sa vzhľad verejných priestranstiev venuje náležitá pozornosť a najmä centrum obce monitorované kamerovým systémom pôsobí dôstojne a upravené.

Problematika bezpečnosti vyžaduje systematický a koncepčný prístup po predchádzajúcej analýze, stanovení rizík, ako aj prijatí opatrení na zabezpečenie pokojného života obyvateľov.

Môžeme konštatovať, že inštalovaný kamerový systém od r. 2020 prispieva k poriadku a páchaniu negatívnej činnosti v centre obce a areáli školy. O preventívnu činnosť v oblasti bezpečnosti sa snažia učiteľky v miestnej MŠ a ZŠ, požiarny zbor a samozrejme aj obecný úrad zverejňovaním rôznych výstrah a opatrení na obecnej tabuli a stránke. V poslednej dobe sa jedná o varovania dôchodcov, aby nespúšťali do bytu cudzie osoby a neverili rôznym fiktívnym žiadosťami pre pomoc príbuzným.

Tabuľka 18 . Kriminalita v okrese Stropkov

	r.2020	r.2021
Počet evidovaných trestných činov	130	89
násilná	13	15
mravnostná	5	2
majetková	59	32
ekonomická	13	17
iná	40	23
Objasnené prípady	102 (78,5%)	56 (62,9 %)

Zdroj: Obvodné oddelenie PZ Stropkov, Okresný úrad Stropkov

Podľa uvedených údajov v čase vrcholiacej nákazy koronavírusom bola kriminalita nižšia. V obci Chotča za sledované obdobie bol zaznamenaný 1 trestný čin.

Na základe informácií z Okresného úradu Stropkov vyplýva, že v roku 2020 bolo prejednávaných 6 priestupkov a v roku 2021 celkovo 5 priestupkov, v ktorých miestom spáchania priestupku bol územný obvod obce Chotča. Všetky prejednané priestupky boli proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v z.n.p.

Susedské spory a iné nahlásené problémy rieši aj starosta a pracovníci OcÚ najčastejšie formou mediácie.

3.2.1.8 Cirkevné stavby

Prvý drevený kostol zasvätený Svätej Trojici v gotickom štýle bol postavený ešte v roku 1639, obnovený v roku 1798. V 1. sv. vojne bol však poškodený a podľa fotografií z r. 1924 zbúraný. Zachovali sa len oltárny stôl, drevená kazateľnica, 3 obrazy a plastiky 4 svätcov. V mieste, kde stál pôvodný drevený kostol má obec snahu postaviť repliku dreveného kostola a zvonicu, ale zatiaľ tento zámer nebol projektovo schválený.

Oproti Obecnému úradu sa týči rímskokatolícky **Kostol Božského Srdca Ježišovho**, postavený ešte v roku 1910 s pseudorománskym oltárom. Vojna v r. 1914-1918 sa podpísala pod jeho značné poškodenie, hlavne čo sa týka strechy, ale podarilo sa ho obnoviť. Sú v ňom umiestnené aj obrazy a postavy svätcov z dreveného kostola. V roku 2000 došlo k prístavbe kostola, ako aj rekonštrukcii elektrických rozvodov, kúrenia aj interiéru kostola (oltára). Naplánovaná je výmena vchodových dverí, oprava schodov a chodníka.

Podľa sčítania obyvateľstva, domov a bytov sa ku gréckokatolíckemu obyvateľstvu prihlásilo 42,61 % obyvateľstva. Ako už bolo uvedené v časti história obce o budovu **Cerkvi Sv. apoštolov Petra a Pavla** na „Vyšnej Chotči“, ktorú začali stavať v 60-tych rokoch pravoslávni veriaci boli dlhé roky vedené majetko-právne spory s majiteľmi pozemkov aj gréckokatolíckmi. Gréckokatolíci využívajú na cirkevné obrady stavbu Cerkvi Sv. apoštolov Petra a Pavla od roku 1990, v r. 2010 a v r. 2019 bola cirkev rekonštruovaná, hlavne čo sa týka maľby a vydláždenia v interiéru aj exteriéri.

Dom smútku slúži občanom obce od roku 1997. Predtým táto budova slúžila ako materská škola. Za pomoci európskych fondov z Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 z prostriedkov Pôdohospodárskej platobnej agentúry bola v r. 2021 predmetná stavba zrekonštruovaná – výmena dverí, maľby, výmena strešnej krytiny, zateplenie, úprava okolia a je dôstojným pietnym miestom.

Dolný cintorín – nachádza sa vo vzdialenosti cca 200 m od obce, smerom na obec Breznička. Obec sa stará o jeho pokosenie aj celkový vzhľad. V r. 2020 bola realizovaná oprava oplotenia, brány, lavičiek a parkoviska pred cintorínom.

Horný cintorín - umiestnenie cintorína je taktiež vzdialené od obývaných domov, vo vyrovnanom teréne (na rozdiel od Dolného cintorína, kde je terén svahovitý). V r. 2021 bol k cintorínu realizovaný prívod vody, opravená prístupová cesta a skladovací priestor.

Vojnový cintorín – nachádza sa asi v strede obce popri hlavnej ceste smerom na Medzilaborce. Od júla 2021 bol zaradený k Národným kultúrnym pamiatkam. Pochovaných je tam podľa dostupných archívnych materiálov 299 padlých vojakov z 1.sv. vojny v 6 spoločných hrobách.

Prícestná kaplnka – postavená v 1.polovici 19. storočia v klasicistickom slohu, jej pôdorys tvorí obdĺžnik s polkruhovým záverom. 1.1.1988 bola vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku.

V blízkosti obce, cca 3 km, v k.ú. Bukovce sa rozprestiera gréckokatolícke pútnické miesto **Buková hôrka** s chrámom a kláštrom mníšskeho radu bazilianov.

3.2.2 Technická infraštruktúra

3.2.2.1 Cestná sieť a dopravné systémy

Hlavným cestným ťahom, ktorý prechádza obcou v dĺžke cca 2 km je cesta II. triedy č. 575, je pomerne v zchovalom stave, po pravej strane (smerom od Stropkova) je vybudovaný súvislý chodník, po ľavej strane sa chodník nenachádza, sú len vjazdy k domom. Cesta spája okres Stropkov s okresom Medzilaborce a je pomerne frekventovaná. Na uvedenú cestu sa napája cesta III. triedy č. 3586 do obce Vyškovce, Vislava a Vagríneč (okres Svidník), kde sa napája na cestu III. triedy č. 3541 v okrese Svidník. Snahou obce je vybudovať pravostranný chodník popri ceste III. triedy č. 3586, nakoľko terajšia priekopa je v zlom stave.

Cesta III. triedy č. 3585 spája obce Chotča a Breznička. V r. 2021-2022 bola táto komunikácia rekonštruovaná z prostriedkov PSK.

Miestne komunikácie spájajú centrum obce s cintorínmi a f. Brova, sú v dĺžke cca 1,2 km, chodníky tu nie sú.

Lokálnu cestnú sieť tvoria aj poľné cesty, ktoré sú buď spevnené, alebo nespevnené.

Cyklotrasy

Samostatné cyklotrasy resp. cyklistické chodníky nie sú v katastri obce Chotča zatiaľ vybudované. Cyklisti jazdia zatiaľ po okraji existujúcich komunikácií, cyklotrasy sú naplánované v rámci pozemkových úprav v k.ú. Chotča a taktiež je v záujme PSK, ktorý má naprojektovanú kostrovú sieť cyklotrás, aby ľudia využívali túto lacnú a ekologickú dopravu.

Cestná doprava

Obyvatelia môžu využívať autobusovú dopravu spojmi SAD Humenné, príp. inými linkami. Cez pracovný týždeň je autobusových spojov viac, cez víkend je liniek menej. V Stropkove a okolí evidujeme aj taxikárov a je možné použiť aj ich služby.

Železničná doprava

V okrese Stropkov nebola vybudovaná sieť železničných tratí, sme jedným z okresov v Slovenskej republike, kde táto doprava nie je funkčná.

3.2.2.2 Vodné hospodárstvo a kanalizácia

Zásobovanie pitnou vodou

Občania obce Chotča majú prístup k pitnej vode z verejného vodovodu, ktorého výstavba sa začala v r. 1999, sprevádzkovaný bol v r. 2002. Na vodovod je napojených 96 % bytov t.j. 160. Vodovod je v správe Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti. Niektorí obyvatelia využívajú vlastné studne.

Z minerálnych prameňov je najvýznamnejší prameň Vajcovka v lokalite Na kúte, pri ktorom je zriadený jednoduchý prístrešok a aj kríž posvätený v r. 2015.

Kanalizácia a čistenie odpadových vôd

Ešte v r. 2002 sa začala výstavba kanalizácie a čističky odpadových vôd, ktorá však dosiaľ nebola ukončená. V r. 2018 došlo k uzavretiu zmluvy na dostavbu kanalizácie s Envirofondom, avšak kvôli nedostatkom vo verejnom obstarávaní v r. 2002, obec bola nútená finančné prostriedky vrátiť a na Envirofond bola podaná v marci 2023 nová žiadosť. Dostavba kanalizácie je najviac preferovanou potrebou aj v rámci realizovaného dotazníkového prieskumu.

Odvedenie povrchových dažďových vôd z miestnych komunikácií a cesty III. triedy prebieha systémom dažďovej kanalizácie uloženej v chodníkoch a systémom rigolov. Vyústenie dažďovej kanalizácie je do vodných tokov resp. odvodňovacích priekop.

3.2.2.3 Energetické hospodárstvo

Teplo

Hlavným zdrojom na vykurovanie, teplej vody, alebo varenie je pre obyvateľov obce zemný plyn. Plynofikácie obce strednotlakovým plynovodom sa uskutočnila ešte v rokoch 1994-1996.

Na zemný plyn je napojených cca 160 bytov zo súčasných 169.

Niektorí obyvatelia využívajú na vykurovanie drevnú hmotu. Drevo je možné zakúpiť aj na obci, keďže je vlastníkom lesov. Do budúcnosti je potrebné využívanie alternatívnych zdrojov energie a zateplenie starších rodinných domov. Uvedené činnosti vyplývajú aj zo záväzných cieľov pre SR zabezpečiť ročné úspory energií na úrovni 1,5 % v r. 2024 – 2030. Obnoviteľné zdroje energie, z ktorých v našich podmienkach prichádza do úvahy veterná, slnečná, vodná, biomasa a biopalivá majú prispieť k zníženiu emisií skleníkových plynov a obmedzeniu závislosti, najmä od ropy a plynu, s dodávkou ktorých je najmä v čase vojenského konfliktu na Ukrajine problém.

Obnovu verejných budov aj starších rodinných domov (najmenej 10 ročných) bude možné aktuálne spolufinancovať z Plánu obnovy za stanovených podmienok. Obec bude nápomocná realizácii týchto projektov.

Obec má záujem o zníženie energetickej náročnosti verejných budov – plánuje podľa vypísaných projektov zateplenie budovy Obecného úradu a nájomných bytových domov č.187 a č.188. V r. 2023 bola podaná žiadosť na Energetickú efektívnosť budovy Obecného úradu ako historickej budovy (budova má nad 50 rokov).

Spotreba tepla a energie je v súčasnosti v čase energetickej krízy vo verejných budovách sledovaná s cieľom šetriť energie, osobitne je monitorovaná v budove materskej a základnej školy, na ktorej bol zateplený obvodový plášť z verejných prostriedkov (Projekt Zateplenie budovy ZŠ v Chotči z Enviroföndu v r. 2020).

Z monitorovacieho systému energetickej efektívnosti bola zistená nasledovná spotreba zemného plynu v budove Základnej školy Chotča s výmerou 761 m² :

r.2019 : 71 366 kWh

r.2020 : 53 377 kWh

r.2021 : 58 637 kWh

z toho pripadalo v priemere 91 % spotreby na vykurovanie a 9 % na prípravu teplej úžitkovej vody (TÚV). Roky 2020 a 2021 však boli špecifické výskytom koronavírusu a v niektorých obdobiach sa podľa nariadení RÚVZ sa z dôvodu zhoršujúcich sa epidemiologických podmienok nevyučovalo a teda bola menšia spotreba plynu.

Celková spotreba zemného plynu za všetky obecné budovy bola v r. 2019-2021 nasledovná:

r.2019 – 135 086 kWh

r.2020 – 114 676 kWh

r. 2021 – 133 738 kWh

Spotreba zemného plynu závisí aj od teplôt v roku, obec má záujem najmä v čase nárastu cien spotrebu znižovať, monitorovať jednotlivé budovy a prechádzať na obnoviteľné zdroje energie.

Elektrická energia

Obec Chotča je napojená na elektrickú energiu z prepojovacieho VN-22kV vedenia, z ktorého sú napojené prípojkou trafostanice TS-1 a TS-2. V areáli družstva sa nachádzajú 3 trafostanice pre potreby miestnych podnikateľov. Trafostanice sú stožiarové na betónových alebo priehradových stĺpoch a z nich je napojené vzdušné NN vedenie, ktoré prechádza celou obcou. Jestvujúce NN vedenie bude potrebné upraviť tak, aby vyhovovalo rastúcim požiadavkám na odber elektrickej energie.

Verejn^e osvetlenie sa nachádza na elektrických stĺpoch NN, stĺpoch osvetlenia a telekomunikačných stĺpoch. V rokoch 2019-2020 sa obec zapojila do projektu Ministerstva financií SR rekonštrukcie osvetlenia, čím po výmene za LED svietidlá došlo k šetreniu elektrickej energie, aj keď 30 bodových svetiel bolo kvôli bezpečnosti pridaných (pokles spotreby elektrickej energie v r. 2021 oproti r. 2020 bol 666 kWh).

Spotreba elektrickej energie za Obec Chotča – všetky obecné budovy vrátane spoločných priestorov obecných bytov je každoročne monitorovaná. Za roky 2015 – 2021 bola najnižšia spotreba elektrickej energie v r. 2020 a to 23719 kWh. V ostatných rokoch sa pohybovala nad 33 000 kWh. V nájomných obecných bytových domoch je elektrické vykurovanie, spotrebu si regulujú a uhrádzajú nájomcovia.

3.2.2.4 Prístup k informáciám

Obec Chotča je napojená na verejnú telekomunikačnú sieť podzemným a vzdušným telefónnym vedením.

Územie obce Chotča je pokryté signálom všetkých mobilných operátorov na Slovensku. Ak sa postavia nové domy podľa územného plánu, bude potrebné rozšíriť telekomunikačnú sieť.

Miestny rozhlas

Obecný rozhlas je inštalovaný na samostatných oceľových stožiaroch resp. na stožiaroch NN siete so vzdušným rozvodom a reproduktormi.

Ústredňa obecného rozhlasu sa nachádza v kancelárii Obecného úradu. Hláseniu sa venuje poverená pracovníčka, ktorá informuje o dôležitých povinnostiach, akciách, zberoch odpadov, poruchách, odstávkach vody, elektriny a pod.

Internetové pripojenie

Internetové pripojenie využívajú obyvatelia prostredníctvom pevne linky ADSL, ale aj mobilných operátorov (Orange, O 2,4 -ka). V obci je plánované vybudovanie optickej siete Klaster ST-3.

V r. 2022 sa Obec Chotča zapojila do projektu MIRRI, týkajúceho sa menej rozvinutých regiónov Wifi pre Teba – Chotča v rámci štátnej pomoci Schéma podpory budovania bezplatných Wifi sieti na verejných miestach a zavádzanie inteligentných riešení napomáhajúcich k premene miest a regiónov. V mesiacoch júl-október bolo realizované pripojenie širokopásmovým internetom NGN na verejných priestranstvách, ktoré poskytuje bezplatné pripojenie všetkým občanom a návštevníkom obce. Prístupové body sú umiestnené na týchto priestranstvách: Obecný úrad (vonkajšie a vnútorné), kultúrny dom, futbalové ihrisko, škola, dom smútku, bytovky a požiarna zbrojnica. Projekt Wifi pre Teba má za úlohu prispieť k zlepšeniu prístupu k informáciám a ku komunikačným technológiám.

Obec Chotča má svoju webovú stránku prostredníctvom, ktorej zverejňuje všetky povinné informácie, týkajúce sa projektov, zmlúv, uznesení obecného zastupiteľstva, faktúr, rozpočtu, volieb, zberu, ale aj aktuálne oznamy o pripravených akciách v obci a ďalšie informácie, ktoré môžu zaujať obyvateľov a návštevníkov obce. Stránka obce je aktualizovaná podľa potreby. Pred budovou Obecného úradu sa nachádza informačná tabuľa, kde sa taktiež pripínajú aktuálne oznamy.

3.2.2.5 Odpadové hospodárstvo

Zber, preprava a likvidácia komunálneho odpadu a drobných stavebných odpadov na území obce Chotča sa realizuje podľa novelizovaného VZN 1/2021, účinného od 1.1.2022 v zmysle zákona č. 79/2015 o odpadoch organizáciou Služba m. p. Stropkov. V roku 2022 je komunálny odpad vyvážený na skládku v k.ú. Vagrinec, nakoľko podľa rozhodnutia Inšpekcie ŽP došlo k dočasnému uzatvoreniu skládky v k.ú. Chotča a tým aj k navýšeniu ceny.

V rámci komunálneho odpadu je v obci zriadený triedený zber týchto odpadov:

- Plasty, sklo, papier, kovy
- Elektro-odpady z domácností
- Použité prenosné batérie a akumulátory
- Jedlé oleje a tuky z domácnosti
- Biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a parkov
- Biologicky rozložiteľný kuchynský odpad z domácnosti
- Odpad z cintorínov
- Drobný stavebný odpad a ďalšie podľa VZN

Biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a parkov (BRO) a biologicky rozložiteľný kuchynský odpad (BRK) v r.2022 občania využívajú 100 % na kompostovanie v nádobách, ktoré im boli dodané od obce, resp. pre domáce zvieratá.

Porovnaním výkazov Výpočet vytriedenia komunálnych odpadov za roky 2020 a 2021 je zrejmé, že úroveň vytriedenia odpadu v obci sa v roku 2021 zvýšila o 31,29 % (49,50-18,21), aj keď celkové množstvo vzniknutých komunálnych odpadov vzrástlo zo 127 944 kg na 168 352 kg.

V katastrálnom území obce je umiestnená Skládka pre nie nebezpečný odpad v lokalite Blednica, ktorú spravuje a prevádzkuje Mesto Stropkov. Na skládke je umiestňovaný odpad z mesta Stropkov, aj z okolitých obcí na základe zmluvných podmienok v množstve cca 5000 t ročne. Od začiatku roku 2022 však je možné uložiť na uvedenej skládke len biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a parkov, nakoľko tam podľa rozhodnutia Slovenskej inšpekcie životného prostredia bolo ukončené povolenie na vývoz komunálneho (nie nebezpečného) odpadu k 31.12.2021. Z dôvodu zmien zákona o odpadoch 2. kazeta skládky bude rozdelená na 2 časti – už predtým rekultivovaná časť bude uzavretá, južná 3. kazeta bude naďalej prevádzkovaná po udelení súhlasu. Mestský podnik Služba, ako správca z tohto dôvodu podal novú žiadosť podľa zákona č. 39/2013 o Integrovannej prevencii a kontrole znečistenia životného prostredia na Slovenskú inšpekciu životného prostredia (SIŽP) na realizáciu III. kazety skládky s projektovanou kapacitou 68 000 m³. Rozhodnutím SIŽP bolo v septembri 2022 vydané integrované povolenie na povolenie vykonávanie činností v prevádzke „ Skládka komunálneho odpadu mesta Stropkov “ do 30.9.2028.

Tabuľka 19. Vybavenosť obce

Výber ukazovateľa	Stav v obci
Materská škola	Áno
Základná škola	Áno 1. – 4. ročník
Predajňa potravinárskeho tovaru	Áno
Predajňa pohonných hmôt	Nie
Lekáreň	Nie
Kultúrny dom	Áno
Telocvičňa	Nie
Ihriská	Áno
Kostol, cirkev	Áno
Farnosť	Áno - gréckokatolícka
Kanalizácia + ČOV	Nie
Miestny rozhlas	Áno
Internet	Áno – pri verejných budovách
Domov sociálnych služieb	Nie

Požiarna zbrojnica	Áno
Poštový úrad	Áno
Bankomat	Nie
Plyn	Áno
Vodovod	Áno
Turistická ubytovňa	Nie
Zdravotné stredisko	Nie
Knižnica	Áno
Dom smútku, cintoríny	Áno
Parky, verejná zeleň	Áno

Zdroj : vlastné spracovanie

3.3 Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií a projektových zámerov z PHSR obce Chotča 2015-2023

V Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chotča na obdobie rokov 2015-2023 boli navrhnuté projektové zámery najmä v oblasti sociálnej a technickej infraštruktúry a životného prostredia. Časť z týchto zámerov sa podarilo splniť, časť nie.

Tabuľka 20. Zrealizované zámery navrhnuté v PHSR 2015-2023

Zameranie projektu	Oblasť	Kategória	Termín realizácie	Celkové náklady v eurách
Výstavba parkovísk (pri hornom cintoríne)	Technická. infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	10/2017-11/2017	3 362,40
Obnova cintorína z 1.svetovej vojny	Sociálna infraštruktúra	Kultúrne a historické pamiatky	1.etapa 12/2018-03/2019 2.etapa 2019-2020	25 000 18 800
Rekonštrukcia a zateplenie budovy MŠ a ZŠ	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	05/2020-10/2020	98 176
Rekonštrukcia Domu smútku	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	2021	65 052,80
Výstavba detského ihriska (pri bytových jednotkách)	Sociálna infraštruktúra	Verejné priestranstvá	04/2016-05/2016	5 871,84
Rekonštrukcia osvetlenia	Technická infraštruktúra	Verejné osvetlenie	2019-2020	13 500
Rekonštrukcia tribúny na športovom štadióne	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas	09/2022-10/2022	28 660,01

Zdroj: vlastné spracovanie, PHSR 2015-2023

Taktiež sa vďaka aktivite starostu obce a obecného zastupiteľstva podarilo zrealizovať ďalšie projekty, ktoré neboli uvedené v zámeroch PHRSR.

Tabuľka 21. Zrealizované projekty neuvedené v PHSR 2015-2023

Zameranie projektu	Oblasť	Kategória	Termín realizácie	Celkové náklady v eurách
Rekonštrukcia miestnych komunikácií (pri dolnom cintoríne)	Technická infraštruktúra	Doprava, Komunikácie, MHD	05/2017-06/2017	5 628,64
Terénne úpravy pred OcÚ Chotča	Sociálna infraštruktúra	Verejné priestranstvá	2018-2019	45 000
Parkové úpravy pri OcÚ	Sociálna infraštruktúra	Životné prostredie	07/2019-08/2019	5 481,39
Detské ihrisko v areáli futb. ihriska	Sociálna infraštruktúra	Verejné priestranstvá	06/2019-10/2019	3 500
Rekonštrukcia kuchyne ZŠ	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	08/2019-10/2019	13 000
Oprava miestnej komunikácie (na ul. pri škole)	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	09/2019-10/2019	7 000
Detské ihrisko pri MŠ a ZŠ	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	12/2019-05/2020	8 000
Vybudovanie oddychovej zóny v areáli futb. ihriska	Sociálna infraštruktúra	Verejné priestranstvá	1/2020-10/2020	5 000
Rekonštrukcia budovy DHZ	Technická infraštruktúra	Občianska vybavenosť	02/2020-08/2020	28 537,77
Rekonštrukcia budovy ŠK Chotča	Sociálna infraštruktúra	Šport	04/2020-06/2020	10 000
Úprava okolia na dolnom cintoríne	Sociálna infraštruktúra	Verejné priestranstvá	05/2020-10/2020	4 316,60
Revitalizácia areálu školy	Sociálna infraštruktúra	Životné prostredie	09/2021-11/2021	8 457,70
Výstavba inkluzívneho ihriska „RODINKA“	Sociálna infraštruktúry	Sociálna vybavenosť, Verejné priestranstva	5/2023-7/2023	73 765,20

Zdroj: vlastné spracovanie

Niektoré z projektov boli dotované zo strany vlády, ministerstiev, niektoré boli hradené z vlastných zdrojov obce. Všetky projekty mali pozitívny dopad na zlepšenie kvality života v obci Chotča.

Tabuľka 22. Nezrealizované projektové zámery navrhnuté v PHSR 2015-2023

Zameranie projektu	Oblasť	Kategória	Predpokladaný termín realizácie bol uvedený	Stav pripravenosti
Výstavba multifunkčného ihriska	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas	2018	Zámer je v súčasnosti v polohe úvah
Zateplenie obecného úradu a kultúrno-správnej budovy	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	2017-2018	Pripravuje sa projektová dokumentácia na zníženie energetickej náročnosti

				budovy obecného úradu
Rekonštrukcia sociálnych zariadení v budove športového klubu	Sociálna infraštruktúra	Sociálna vybavenosť	2018-2019	Bola podaná žiadosť na výzvu predsedu PSK, ktorá bola neschválená.
Dokončenie chodníka (do konca obce smerom na Bukovce)	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	2017-2018	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
Výstavba chodníka (smerom na Vyškovce)	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	2017-2018	Vypracovaná je PD, mal by sa realizovať v rámci cezhraničnej spolupráce
Dokončenie kanalizácie a ČOV	Technická infraštruktúra	Kanalizácie, čistiareň odpadových vôd	2017-2023	Zrušenie zmluvy, nanovo podaná žiadosť a realizácia VO.

Zdroj: vlastné spracovanie, PHSR 2015-2023

3.4. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

3.4.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Strategickým dokumentom obce pre roky 2015-2023 bol Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chotča schválený obecným zastupiteľstvom dňa 19.8.2016. V tomto dokumente boli identifikované nasledovné prioritné oblasti :

Hospodárska - Investície do infraštruktúry smerujúcej k lepšej výkonnosti vidieckeho cestovného ruchu, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva

Sociálna - Investície do výstavby, rekonštrukcie a zateplenie infraštruktúry určenej na užívanie verejnosťou

- Investície do zvyšovania kvality infraštruktúry súvisiacej so zvyšovaním bezpečnosti a lepšej dostupnosti

Environmentálna – Investície do zvyšovania kvality environmentálnej infraštruktúry

Následne boli tieto priority a opatrenia rozpracované do konkrétnych plánovaných aktivít. Niektoré z naplánovaných projektových zámierov sa podarilo splniť, niektoré nie, ako je to uvedené v tabuľke č.20 a č.22. Zároveň sa podarilo vedeniu obce zrealizovať ďalšie projekty, ktoré neboli uvedené v PHSR. Uvedené aktivity sú špecifikované v tabuľke č.21 .

3.4.2. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Obec má záujem o strategické plánovanie a vyhodnocovanie rizík rozvoja , aby boli prínosom do budúcnosti.

Ak by sa stratégia PHRSR neuplatňovala je možné, že by došlo k týmto negatívnym trendom:

1. Obec by sa nemohla zapojiť do niektorých projektov EÚ
2. Znižovanie počtu obyvateľstva z dôvodu zvyšovania nárokov obyvateľov na kvalitu infraštruktúry a občianskej vybavenosti.
3. Nerozvíjali by sa vo zvýšenej miere pohybové aktivity deti a mládeže
4. Starnutie obyvateľstva a s tým súvisiaca starostlivosť o seniorov
5. Nezaujímajú obyvateľov podieľať sa na obecných a verejných záležitostiach
6. Vyššia energetická náročnosť pre obec
7. Zhoršenie stavu životného prostredia
8. Zhoršenie stavu dopravnej infraštruktúry
9. Nevyužitie možností pre rozvoj cestovného ruchu

3.4.3. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	<ul style="list-style-type: none"> - Podnikateľská činnosť drobných živnostníkov v obci - Rozvoj poľnohospodárskej výroby podľa najnovších metód - Značný podiel ornej pôdy v katastrálnom území - Vzdelávanie mládeže a seniorov v oblasti digitálnych zručností - Starostlivosť o starších obyvateľov obce
	Územno-technické	<ul style="list-style-type: none"> - Realizácia projektu pozemkových úprav v k.ú. Chotča - Obec má vypracovaný územný plán - Krásne prírodné prostredie Ondavskej vrchoviny a vodného toku Chotčianky ako hranice Šariša a Zemplína - Objekty vhodné na rozvíjanie cestovného ruchu - Skvalitňovanie bývania rodín v nájomných bytoch - Záujem o výstavbu cyklotrás
	Prírodno-environmentálne	<ul style="list-style-type: none"> - Nezávadné životné prostredie - Vhodné prírodné a klimatické podmienky - Ochrana vodných zdrojov a pôdy - Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov a obnova verejných budov - Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie - Dôsledné separovanie odpadu - Podpora zdravého životného štýlu - Budovanie vodozadržných opatrení
	Kultúrne	<ul style="list-style-type: none"> - V obci od roku 2021 bola vyhlásená národná kultúrna pamiatka – vojnový cintorín z 1. svetovej vojny - Využívanie prírodného a kultúrneho potenciálu na rozvoj turizmu - Obec pripravuje značné množstvo kultúrnych a spoločenských podujatí a chce v tom pokračovať
	Inštitucionálne-organizačné	<ul style="list-style-type: none"> - Obyvatelia sú ochotní sa podieľať sa na organizovaní akcií a rozvoji obce

		<ul style="list-style-type: none"> - Dobrá spolupráca obce s vedením MŠ a ZŠ, záujmovými združeniami a miestnymi podnikateľmi - Podpora inovácie výchovno-vzdelávacieho procesu - Inovatívne smart riešenia - Obec sa zapojila do projektu Podpora koordinačných a implementačných kapacít
Problémy a limity	Socioekonomické	<ul style="list-style-type: none"> - V obci sa nenachádzajú priemyselné podniky, pôsobia tu 3 poľnohospodárske firmy - Odliv kvalifikovaných a aktívnych obyvateľov z obce za prácou - Nedostatok možností zamestnania - Absencia zdravotníckych a sociálnych zariadení - Chýbajú zariadenia služieb (reštauračné, starostlivosť o ľudské telo a pod.) - Zvyšovanie inflácie v štáte
	Územno-technické	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatočná infraštruktúra, najmä chýbajúca rýchlostná komunikácia - Pri nájomných bytoch by bola potrebná výstavba garáží - Návratnosť investícií je neistá - Neexistencia potrebných pozemkov vo vlastníctve obce
	Prírodno-environmentálne	<ul style="list-style-type: none"> - Dokončenie kanalizácie a protipovodňového kanála - Nedostatočné využitie možností pre rozvoj agroturizmu a cestovného ruchu - Nelegálne skládky, ktoré znečisťujú životné prostredie
	Kultúrne	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok finančných prostriedkov na udržiavanie kultúrnych zariadení - Zákaz organizovania spoločných podujatí z pandemických dôvodov - Chýba telocvičňa a multifunkčné ihrisko
	Inštitucionálno-organizačné	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok vlastných finančných zdrojov a výziev, do ktorých sa má obec možnosť zapojiť - Obec nie je členom miestnej akčnej skupiny, nakoľko v okrese je nefunkčná - Pandémia koronavírusu, zvyšovanie cien energií, tovarov a služieb - Politické a legislatívne zmeny v neprospech miest a obcí

3.4.4. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

Výzvy a potenciály z vonkajšieho prostredia:

- Možnosť zapojiť sa do európskych štrukturálnych a investičných fondov, aktuálne aj do Plánu obnovy a odolnosti (do roku 2027)
- Záujem investorov o výstavbu ďalších nájomných bytov

- V blízkom aj širšom okolí obce sa nachádzajú zaujímavé prírodné, historické a kultúrne objekty
- Existencia turistických trás a náboženských pútnických miest v blízkom okolí obce
- Pretrvávajúci záujem o investovanie v poľnohospodárskej výrobe a lesnom hospodárstve
- Možnosť zapojiť sa do partnerstva a spolupracovať pri príprave projektov s inými obcami

Limity a problémy z vonkajšieho prostredia:

- Nedostatočné využitie existujúcich zdrojov pre rozvoj obce
- Nedodržovanie Európskej charty miestnej samosprávy zo strany vlády
- Prostriedky z fondov EÚ nemusia byť poskytnuté z administratívnych dôvodov, resp. nedostatku financií
- Zmeny zákonov a rozpočtových pravidiel, ktoré by mali negatívny finančný dopad na samosprávy
- Pandémia koronavírusu a z nej vyplývajúce obmedzenia
- Nízky záujem firiem investovať v menších obciach
- Nárast cien energií, potravín a materiálov
- Zmeny politických orientácií v rámci štátu aj zahraničia
- Negatívne dopady vojenského konfliktu na Ukrajinu
- Možné zhoršenie stavu životného prostredia pri nerešpektovaní jeho ochrany

Strategická analýza okolitého prostredia

V okrese Stropkov sa nachádza 37 malých obcí s počtom do 500 obyvateľov. Nad 500 občanov má 5 obcí, medzi nimi aj Chotča. Mesto Stropkov k 31.12.2021 evidovalo 10438 obyvateľov. Podľa dostupných štúdií a doterajších skúseností pre komplexný a efektívny rozvoj obce je dôležitý práve faktor ľudnatosti. Je možné, že do budúcnosti prebehnú na Slovensku územno-správne reformy, kde sa ráta s tzv. strediskovými obcami. V súčasnosti sa menšie obce v niektorých prípadoch združujú do mikroregiónov, alebo miestnych akčných skupín, hlavne kvôli možnosti vypracovávať projekty a čerpať finančné prostriedky z EÚ.

Chotča sa nachádza v 5 km vzdialenosti od okresného mesta Stropkov a jej obyvatelia môžu využívať zdravotníctvo, služby a pracovné príležitosti dostupné v tomto meste. Ďalšie okresné mestá Svidník a Medzilaborce sa taktiež nenachádzajú ďaleko (13 km a 27 km).

Pre turistov môžu byť príťažlivé okolité prírodné, historické a náboženské pamätihodnosti a ekologicky čisté prostredie. V neďalekom Stropkove je dostupná dostatočná sieť ubytovacích zariadení.

Okres Stropkov, ako aj jeho susediace okresy patria k ekonomicky slabým okresom, boli zaradené k menej rozvinutým v SR, každý má vypracovaný Akčný plán okresu. Časť zamestnávateľov využila projekty určené pre NRO pre mladých ľudí, resp. znevýhodnené osoby, v súčasnosti sa tieto využívajú menej z dôvodu nastavenia ekonomicky menej výhodných kritérií. Kvôli väčšej možnosti zamestnania by sme v okrese privítali viac pracovných príležitostí, nakoľko značné množstvo ľudí cestuje za prácou mimo regiónu a následne tým trpí rodinný aj spoločenský život vo všetkých obciach.

3.4.5. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

V nasledujúcich tabuľkách sú po analýze uvedené silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré sme identifikovali v ekonomickej oblasti, oblasti životného prostredia, sociálnej a tiež pri aktivitách v obci a vzdelávaní. V každej oblasti navrhujeme strategický prístup, ako aj

celkovú stratégiu. Následne budú výstupy tohto kroku spracované vo forme stromu výziev a problémov.

Ekonomická oblasť

Silné stránky

- Tradícia poľnohospodárskej výroby a existencia 3 poľnohospodárskych firiem v katastri obce
- Dostatok ornej pôdy
- Blízkosť okresných miest (Stropkov, Svidník, Medzilaborce), kde sú pracovné príležitosti
- Relatívne vysoký počet podnikateľských subjektov rôznych zameraní
- Objekty vhodné pre podnikanie v cestovnom ruchu
- Výstavba nájomných bytov
- Možnosť podporiť podnikateľskú činnosť zo zdrojov pre NRO

Slabé stránky

- Nedostatok, resp. nedostupnosť finančných zdrojov
- V obci sa nenachádzajú priemyselné firmy
- Nedostatočne vybudovaná infraštruktúra (rýchlostná komunikácia, kanalizácia)
- Nižšie priemerné mzdy za prácu v okolitých výrobných podnikoch a z toho vyplývajúce dochádzanie za prácou aj do zahraničia
- Absencia služieb súvisiacich s cestovným ruchom – reštauračné a ubytovacie zariadenia, cyklotrasy
- Nie sú založené sociálne podniky pre znevýhodnených a zraniteľných občanov

Príležitosti

- Možnosť zapájať sa do európskych projektov vrátane Plánu obnovy a odolnosti
- Využitie lokálnych a regionálnych zdrojov pre rast ekonomiky
- Záujem o energetickú efektívnosť verejných a súkromných budov
- Zapojiť sa do systému sociálnej ekonomiky
- Revitalizovať nefunkčné plochy a objekty v areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva
- Využiť možnosti medziobecnej spolupráce
- Využitie projektov pre NRO Stropkov
- Realizácia projektu pozemkových úprav v k.ú. Chotča
- Zatraktívniť informačné zdroje o obci a jej okolí na podporu domáceho cestovného ruchu
- Zážitkové programy s využitím historického potenciálu a remesiel v obci

Ohrozenia

- Negatívne dopady pandémie COVID 19 na rozvoj podnikania a služieb
- Zvyšujúca sa inflácia, rast cien palív a energie z dôvodu vojenského konfliktu na Ukrajine
- Z dôvodu zvyšovania cien vstupov bude finančne náročné zapojiť sa do väčšieho množstva európskych projektov
- Projektová dokumentácia k niektorým projektom je nákladom obce
- Legislatívne zmeny, ktoré by negatívne ovplyvnili rozpočet obce
- Nedostatočné investície do infraštruktúry regionálneho významu

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Stratégia **diverzifikácie** – založená na rozšírení aktivít obce, jedná sa o doterajšie činnosti, ale aj nové oblasti

Životné prostredie

Silné stránky

- Vhodné prírodné a podnebné podmienky pre aktivity obyvateľov a rozvoj obce
- Životné prostredie nie je výrazne narušené
- Zavedený systém triedeného zberu odpadu
- Napojenosť občanov na vodovodnú sieť
- V katastrálnom území sa nachádza skládka TKO

Slabé stránky

- Nedokončená kanalizácia a protipovodňová ochrana obce, riziko znečistenia vody
- Existencia čiernych skládok
- Nízka energetická efektívnosť niektorých verejných budov a rodinných domov
- Ovzdušie znečisťuje vykurovanie tuhým palivom
- Hluk a výfukové plyny z dopravy pri hlavnej ceste

<ul style="list-style-type: none"> - Vypracovaný MUSES a opatrenia na ochranu prírody a krajiny v rámci Projektu pozemkových úprav - Zapájanie sa do výziev a projektov Envirofondeu 	
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uchádzanie sa o nenávratné finančné prostriedky na projekty v oblasti životného prostredia, najmä na dostavbu kanalizácie - Využiť projekty zamerané na protipovodňovú ochranu obce a tiež na zadržiavanie vody v krajine. - Zvýšiť energetickú efektívnosť budov vo vlastníctve obce a starších rodinných domov - Naďalej realizovať parkové úpravy a výsadbu zelene - Vyznačiť turistické trasy, resp. osadiť aj informačné tabule v katastrálnom území 	<p>Ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Znečistenie ovzdušia vplyvom vojnového konfliktu na Ukrajine - Hrozba povodní pri veľkých dažďoch - Vysychanie vodných tokov počas obdobia sucha - Znečistenie ovzdušia (zápach) vplyvom poľnohospodárskej výroby
<p>Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy</p>	
<p>Stratégia revitalizačná – používa sa na zvrátenie negatívnych trendov, alebo prekonanie krízy či problémovej situácie</p>	
<p>Sociálna oblasť, vzdelávanie, aktivity</p>	
<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktívny prístup obce k bytovej politike – výstavba 18 nájomných bytov - Platný územný plán so zámerom výstavby ďalších rodinných domov - Starostlivosť o seniorov formou rozvozu stravy - Pri významných životných jubileách a v mesiaci úcty k starším sú seniori obdarovaní aj zo strany obce - Zrekonštruovaná a zateplená budova MŠ a ZŠ - Pedagogovia a žiaci MŠ a ZŠ sa zapájajú do mnohých projektov - Obecná knižnica v priestoroch školy - 3 detské ihriská, ďalšie inkluzívne ihrisko Rodinka bolo postavené v r.2023 - Upevňovanie vzťahov medzi deťmi, mládežou a staršou generáciou organizovaním spoločenských akcií (prvomájové oslavy, Deň matiek, spoločensko-športová akcia Deň obce, spoločný obecný výlet, Mikuláš a ďalšie) - Uvítanie detí do života - Podpora športu, najmä futbalu a fitness zo strany obce - V centre obce je priestor na oddych v peknom prostredí, ktorý je monitorovaný, aby sa zeleň nepoškodzovala 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nezáujem niektorých obyvateľov o dianie v obci - Neexistencia sociálnych a zdravotníckych služieb - Nie sú rozvinuté základné a doplnkové služby pre potreby obyvateľov a cestovného ruchu - V budova spojenej MŠ a ZŠ je potrebné zväčšiť priestory o spálňa pre deti MŠ a telocvičňu pre deti ZŠ - Pri nájomných bytoch by boli potrebné doplnkové stavby (garáže, pivnice) - Menšie možnosti športového a kultúrneho vyžitia ako v meste - Priestory pre spoločenské a kultúrne podujatia v budove Obecného úradu sú už opotrebované a chybové sú zdroje vykurovania (gamatky) - Dosiaľ nie je riešené zamestnávanie znevýhodnených a zraniteľných občanov

<ul style="list-style-type: none"> - Zvýšenie bezpečnosti občanov obce a obecného majetku prostredníctvom kamerového systému. - Pri Dome smútku sa revitalizuje ďalší priestor na oddych 	
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Možnosť zapájať sa do európskych projektov vrátane Plánu obnovy a odolnosti - V budúcnosti využiť projekty terénnej sociálnej práce - Využiť možnosti medziobecných spolupráce - Zavádzanie inovatívnych smart riešení - Zatraktívniť informačné zdroje o obci a jej okolí - Rozšíriť kamerový systém o ďalšie objekty 	<p>Ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ak dôjde k vyššej nezamestnanosti a následnému vycestovaniu za prácou – negatívne sociálne dôsledky na rodinný život aj aktivity v obci - Negatívne dopady pandémie COVID 19 na spoločenský a kultúrny život - Zvyšujúca sa inflácia - negatívne dopady rastúcich cien energií, pohonných hmôt, potravín, stavebných materiálov
<p>Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy</p> <p>Stratégia stabilizačná, ktorá znamená udržanie si doterajšieho postavenia, orientáciu na úsporné riešenia, prioritu interného rastu a zachovanie pôvodnej orientácie.</p>	
<p>Vo všetkých sledovaných oblastiach silné stránky prevažujú nad slabými a príležitosti nad ohrozeniami. Obec v ďalšom období by sa mala sústrediť na využitie identifikovaných silných stránok v prospech rozvoja obce. Celkovú stratégiu preto navrhujeme ofenzívnu. Taktiež navrhujeme sledovať vyhlásenie výziev na európske projekty a granty a zapojiť sa do potrebných a vyhovujúcich.. Potreby obce zisťovať naďalej po spolupráci partnerov (škola, podnikatelia, občania).</p>	
<p>3.4.6. Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia</p>	
<p>Obec Chotča je administratívne začlenená do okresu Stropkov, ktorý sa nachádza v severovýchodnej časti Prešovského kraja a podľa počtu obyvateľov (cca 20 500) je 4. najmenším okresom v SR. Do stropkovského okresu patrí mesto Stropkov a 42 obcí. Pre okres bol charakteristický rozvoj poľnohospodárstva a drobných remesiel. Od roku 1960 bol založený elektrotechnický podnik Tesla Stropkov, ktorý je dosiaľ najväčším zamestnávateľom (830 pracovníkov) aj pre obyvateľov obce Chotča, ale v Stropkove pôsobia aj ďalšie firmy, ktoré zamestnávajú do 130 zamestnancov. Mzdové ohodnotenie zamestnancov je 73% priemeru na Slovenska, takže kvôli vyššiemu príjmu mnoho občanov z okresu cestuje za prácou do iných miest Slovenska, alebo do zahraničia .</p> <p>Návštevníkov okresu môžu zaujať kultúrno-historické pamiatky v Stropkove a v okolí a tiež Vodná nádrž Domaša, ktorá ponúka rekreačné a športové vyžitie, pútnické miesto Buková hôrka či Chránený areál Driečna s penziónom.</p> <p>Okres Stropkov bol v r. 2018 zaradený do menej rozvinutých okresov, nakoľko dlhodobo tu bola vykazovaná vyššia nezamestnanosť ako priemer PSK. V decembri 2018 to bolo 9,5 %, k 31.5.2022 je disponibilná miera nezamestnanosti 10,97 % z počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov, t. j. 1161 uchádzačov o zamestnanie.</p> <p>Obce v NRO dostali finančné prostriedky do 30 000 eur na rozvoj obce, mohli čerpať finančné prostriedky určené na zvýšenie zamestnanosti z projektu NRO Cesta na trh práce a majú určité výhody pri podávaní niektorých projektov, napr. v oblasti poľnohospodárstva a environfondu.</p> <p>V procese porovnávania s podobnými obcami Vyšná Olšava a Duplín (podľa počtu obyvateľov) v okrese Stropkov vychádza výsledok, že obce sa boria s takmer identickými problémami. Ide hlavne o nedostatočnú infraštruktúru, nedostatok pracovných</p>	

príležitostí v okrese, starnutie obyvateľstva, nedostatok finančných zdrojov, zložité postupy pri niektorých eurofondových výzvach, dôsledky pandémie COVID 19 a v súčasnosti aj rastúca inflácia. V súvislosti s výrazným zvyšovaním cien energií by bol potrebný finančný príspevok zo strany štátu najmä znevýhodneným skupinám obyvateľstva a tiež samosprávam na vykrytie zvýšených výdavkov pre zabezpečenie chodu školských zariadení a verejných budov.

Menšie obce sú na tom ešte horšie, nakoľko disponujú nižšími rozpočtami a spravidla sa ťažšie dostávajú k európskym financiám. Do budúcnosti by preto mohol byť prínosom proces zlučovania obcí a vytvorenie tzv. samosprávnych obcí.

V ďalšom programovacom období, kedy bude možné vo zvýšenej miere využívať finančné prostriedky z európskych fondov a to Programu Slovensko 2021-2027 a Plánu obnovy a odolnosti obce aj obyvatelia sústredia svoje aktivity na využitie týchto zdrojov.

3.4.7. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Každá obec na Slovensku má svoje špecifiká a rozdielny stav ekonomického a sociálneho potenciálu. Na rozvoj obce vo veľkej miere uplývajú vnútorné a vonkajšie faktory rozvoja. Súbor **faktorov rozvoja** tvoria identifikované silné stránky a príležitosti, ktoré je potrebné využiť pri realizácii navrhovanej stratégie.

Po analýze sme zhrnuli tieto najdôležitejšie faktory rozvoja:

1. Možnosti spolufinancovania rozvojových aktivít zo zdrojov EÚ.
2. Vyváženosť štruktúry obyvateľstva z hľadiska veku a produktivity.
3. Vyhovujúci stav životného prostredia
4. Rozvoj poľnohospodárskej výroby a značná výmera poľnohospodárskej pôdy
5. Možností pre rozvoj cestovného ruchu z hľadiska existencie prírodných a kultúrnych pamiatok v obci a jej okolí.
6. Do užívania budú odovzdané ďalšie nájomné byty
7. Výstavba detských ihrísk, starostlivosť o športový areál
8. Dostatočné množstvo kultúrnych a spoločenských podujatí
9. Dobrá spolupráca obce s vedením MŠ, ZŠ a podnikateľmi

Naopak pri analýze slabých stránok a ohrození boli identifikované nasledovné **disparity** (limity rozvoja územia):

1. Administratívne a finančné bariéry pri získavaní prostriedkov z európskych fondov
2. Starnutie obyvateľstva a neexistencia zariadení sociálnych služieb a terénnej sociálnej práce
3. Nedokončená kanalizácia a výskyt čiernych skládok v katastrálnom území
4. Neexistencia priemyselných firiem, niektoré z poľnohospodárskych objektov sú zanedbané
5. Nevyužitie väčšej propagácie cestovného ruchu, v obci zatiaľ nie je vybudované reštauračné a ubytovacie zariadenie slúžiace pre rozvoj cestovného ruchu
6. Pri nájomných bytoch nie je priestor na vybudovanie garáží a odkladacích priestorov
7. Kultúrno-správna budova potrebuje rekonštrukciu (výmena zdrojov tepla, podlaha, maľba)
8. Niektorí obyvatelia sú napriek snahám obce pasívni

3.4.8. Strom výziev a problémov

V tomto bode sme sa snažili výzvy a problémy zoradiť hierarchicky podľa dôležitosti

Strom výziev

1. Možnosť zapájať sa do európskych projektov vrátane Plánu obnovy a odolnosti, najmä dokončenie kanalizácie .
2. Rozvoj poľnohospodárskej výroby v katastri obce a dostatok poľnohospodárskej pôdy.
3. Nezávadné životné prostredie, vhodné prírodné podmienky.
4. Využívanie prírodného a kultúrneho potenciálu na rozvoj turizmu.
5. Realizácia projektu pozemkových úprav, spracovaný územný plán obce.
6. Záujem o energetickej efektívnosť a obnovu verejných budov.
7. Značné množstvo poriadaných kultúrnych a spoločenských akcií .
8. Skvalitnenie bývania rodín v nájomných bytoch.
9. Revitalizácia nevyužitých objektov
10. Výstavba cyklotrás

Strom problémov

1. Administratívna náročnosť a časové posuny pri získaní prostriedkov z EÚ, Spolufinancovanie.
2. Vysoká inflácia v štáte, negatívne legislatívne zmeny pre obce.
3. Nie je rozvinutá priemyselná výroba, málo možností pre zamestnanie s vyšším príjmom.
4. Možná existencia čiernych skládok v katastri obce, obdobia sucha sa striedajú so záplavami.
5. V obci nie sú reštauračné, ubytovacie zariadenia, základné a doplnkové služby a tiež zdravotná starostlivosť.
6. Kultúrno-správna budova je v nevyhovujúcom stave na usporiadanie kultúrnych a spoločenských akcií.
7. Pasivita niektorých obyvateľov obce.
8. Malá kapacita materskej školy.
9. Starnutie obyvateľstva.
10. Epidémia COVID-19.

3.4.9. Východiská pre špecifické stratégie VÚC pre podporu rozvoja jednotlivých strategicko-plánovacích regiónov v rámci PHRSR VÚC

Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
<i>Stratégia Európa 2020</i>	<i>2014-2020</i>	<i>EÚ</i>	http://ec.europa.eu
<i>Partnerská dohoda SR/EÚ na r.2014-2020</i>	<i>2014-2020</i>	<i>NUTS I - SR</i>	www.mindop.sk
<i>Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/2030</i>	<i>2014-2030</i>	<i>NUTS I - SR</i>	www.rokovania.sk
<i>Analýza rozvojového potenciálu regiónov SR a ich územných rozdielov na roky 2014 - 2020</i>	<i>2014 – 2020</i>	<i>NUTS I-SR</i>	www.rokovania.sk
<i>Stratégia hospodárskej politiky SR – Slovensko 2020+</i>	<i>2013-2020+</i>	<i>NUTS I-SR</i>	www.rokovania.sk
<i>Operačné programy 2014-2020</i>	<i>2014 – 2020</i>	<i>NUTS I-SR</i>	www.mindop.sk
<i>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie rokov 2021- 2030</i>	<i>2021 - 2030</i>	<i>NUTS III-PSK</i>	www.psk.sk

4 STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Obsahom tejto časti je spresnenie vízie a hlavného cieľa, ako aj určenie priorít a strategických cieľov programu rozvoja. Priority a strategické ciele sú naviazané na priority a ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, priority a ciele definované v Partnerskej dohode medzi EÚ a SR pre obdobie 2021-2027. V rámci tejto časti sú zhrnuté budúce predstavy o obci, ktoré by sa mali dosiahnuť rozvojovými zámermi definovanými v stratégii rozvoja. Hlavným cieľom strategickej vízie je poskytnúť smer pre strategické plánovanie, ako aj pre implementáciu navrhnutých opatrení. Vízia tiež vykresľuje želanú budúcnosť tým, ktorí v obci žijú, pracujú, navštevujú ju, či v nej podnikajú, alebo ktorí v nej plánujú investovať.

4.1. Rozvojová stratégia

4.1.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ

PHRSR obce Chotča tvoríme v čase, keď Slovensko vstupuje do novej Partnerskej dohody na roky 2021-2027 a nového Programu Slovensko, na základe ktorého budeme čerpať takmer 13 mld v nasledujúcom programovom období V predmetnom dokumente (Operačný program Slovensko) sú určené oblasti, do ktorých bude Slovensko nové eurofondy smerovať. Program Slovensko nahradí doterajších 6 operačných programov, čím sa zníži administratívna náročnosť.

Kľúčové oblasti rozvoja sú rozdelené v súlade s európskou legislatívou do 5 cieľov. Slovensko plánuje v programovom období 2021-2027 investovať na stanovené ciele nasledovne:

- *Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko : 1,89 mld €*
- *Zelenšie Slovensko : 4,2 mld €*
- *Prepojenejšie Slovensko : 2 mld €*
- *Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko : 3,25 mld €*
- *Európa bližšie k občanom : 400 mil. €*

Eurofondy na nové programové obdobie sú pre Slovensko obrovskou historickou šancou posunu vpred.

Investície z Plánu obnovy má záujem využiť aj obec Chotča, bude sledovať a reagovať na vhodné výzvy.

Vízia rozvoja pre Obec Chotča

- ***Ludia sú so životom v obci spokojní, samospráva je bližšie k občanom a obec im prostredníctvom vybudovanej a obnovenej infraštruktúry ponúka športové, kultúrne a spoločenské vyžitie.***
- ***Obec má funkčnú kanalizáciu a využíva obnoviteľné zdroje energie.***
- ***Občania obce majú prístup na internet a využívajú moderné smart riešenia.***

Hlavný cieľ

Obec Chotča nech je atraktívnym a zdravým miestom pre život, pričom využije vnútorný potenciál obce a európske rozvojové projekty na udržateľný rozvoj obce a spokojnosť jej obyvateľov v súlade s adaptáciou na klimatické zmeny.

Vízia a hlavný cieľ budú naplňované v rámci 3 prioritných tém.

4.1.2. Štruktúra priorit a ich väzby

- 1. Rozvoj investičná oblasť** – Cieľom je využívať vnútorný potenciál zdrojov obce, dobudovať a renovovať dopravnú a technickú infraštruktúru, podporovať miestnych podnikateľov
- 2. Zelený rozvoj** – Kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, hospodárenie s vodou, zhodnocovanie odpadu
- 3. Atraktivita obce** – Skvalitnenie občianskej vybavenosti, športového a kultúrneho využitia a zvýšenie kvality života. Vo väčšej miere využívanie smart riešení.

4.1.3. Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov

4.1.3.1 Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority

Zámerom tejto časti je pomenovať priority a poskytnúť prehľad strategických a špecifických cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority, ktoré sú pre obec navrhnuté. Návrhy vyplývajú z realizovaného prieskumu, stretnutí s občanmi, plánov gestora PHRSR a pracovných tímov. Strategické a špecifické ciele sú v súlade s PHRSR PSK aj zámermi SR a EÚ podľa schválených programových dokumentov.

Priorita č. 1 Investičná oblasť

Strategický cieľ 1.1 – Dopravná infraštruktúra

Špecifický cieľ 1.1.1 – Výstavba a oprava ciest a chodníkov

Špecifický cieľ 1.1.2 – Výstavba cyklotrás

Špecifický cieľ 1.1.3 – Podpora podnikania a cestovného ruchu

Strategický cieľ 1.2 – Technická infraštruktúra

Špecifický cieľ 1.2.1 – Dokončenie kanalizácie a čističky odpadových vôd

Špecifický cieľ 1.2.2. – Dokončenie protipovodňového kanála

Špecifický cieľ 1.2.3 – Vybudovanie vodozadržných opatrení

Špecifický cieľ 1.2.4 – Rozšírenie vodovodu

Priorita č. 2 – Zelený rozvoj

Strategický cieľ 2.1 – Odpadové hospodárstvo

Špecifický cieľ 2.1.1 – Triedenie a zhodnocovanie kuchynských odpadov.

Strategický cieľ 2.2 – Energetická efektívnosť budov

Špecifický cieľ 2.2.1 - Rekonštrukcia obecného úradu a kultúrno správnej budovy

Špecifický cieľ 2.2.2 – Rekonštrukcia pôvodnej budovy školy

Špecifický cieľ 2.2.3 – Zateplenie 2 bytových domov

Špecifický cieľ 2.2.4 - Rekonštrukcia rodinných domov

Strategický cieľ 2.3. – Revitalizácia oddychových zón

Špecifický cieľ 2.3.1 – Výsadba lipovej aleje

Špecifický cieľ 2.3.2 – Výsadba okrasnej zelene

Priorita č. 3 – Atraktívna obec

Strategický cieľ 3.1 – Rozvoj nájomného bývania

Špecifický cieľ 3.1.1 – Spríjemnenie prostredia v areáli nájomných bytov

Strategický cieľ 3.2 – Výpomoc dôchodcom a znevýhodneným občanom

Špecifický cieľ 3.2.1 – Pokračovanie v benefítoch pre dôchodcov a znevýhodnených občanov

Špecifický cieľ 3.2.2 – V prípade žiadosti opatrovateľská služba

Špecifický cieľ 3.2.3 – Zriadenie spoločenskej miestnosti pre dôchodcov a iné miestne skupiny (komunitné centrum)

Strategický cieľ 3.3, - Rozvoj školstva, kultúry a športu

Špecifický cieľ 3.3.1 – Oprava priestorov šatní v budove ŠK Chotča

Špecifický cieľ 3.3.2 – Výstavba volejbalového ihriska

Špecifický cieľ 3.3.3 – Rozšírenie priestorov MŠ a ZŠ o telocvičňu

Špecifický cieľ 3.3.4 – Výstavba multifunkčného ihriska v areáli ZŠ

Strategický cieľ 3.4 – Rozvoj informačnej infraštruktúry

Špecifický cieľ 3.4.1 - Internetové pripojenie na verejných priestranstvách

Špecifický cieľ 3.4.2 – Smart riešenia v sociálnej oblasti

4.1.3.2 Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR

Strategické a špecifické ciele, ako aj obdobie ich realizácie, partnerov väzby cieľov na výzvy a problémy, ktoré majú byť riešené uvádzame v nasledovnej forme :

PRIORITA		Investičná oblasť		
STRATEGICKÉ CIELE		1.1 Dopravná infraštruktúra 1.2 Technická infraštruktúra		
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy, na ktoré špecifický cieľ reaguje
Výstavba a oprava chodníkov a ciest	2023-2030	Hlavný partner	Obec Chotča PSK MPRV SR MŽP SR	Bezpečná doprava a bezpečný pohyb chodcov Cesty nadviažu na schválený projekt pozemkových úprav
Výstavba cyklotrás	2025-2028	Spolupracujúci partneri		Ekologická a dostupná doprava do práce, cykloturistika Rozvoj podnikateľskej činnosti obyvateľov a cestovného ruchu. Zážitkové programy s využitím historického potenciálu a remesiel v
Podpora podnikania a cestovného ruchu	2023-2030			Orgány štátnej správy Podnikatelia Susedné obce

<p><i>Dokončenie kanalizácie a ČOV</i></p> <p><i>Dokončenie protipovodňového kanála</i></p> <p><i>Vybudovanie zariadení na zadržanie vody v krajine</i></p> <p><i>Rozšírenie vodovodu</i></p>	2023-2026			dostavbu bola najčastejšou v dotazníkovom prieskume Ohrozenie obyvateľov prívalovou vodou z lesov a poľí nad obcou	
	2023-2025			Zmena klímy, nedostatok vody v krajine	
	2024-2027			Výstavba nových ulíc podľa územného plánu	
	2025-2030				
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
PHRSR PSK Partnerská dohoda 2021-2027 Operačný program Slovensko	Priama podpora plnenia cieľov v uvedených oblastiach	Zlepšenie bezpečnosti, zvýšenie zamestnanosti, zdravý životný štýl, zvýšená životná úroveň	Priamy vplyv špecifických cieľov na ostatné ciele	Obyvatelia obce, návštevníci obce	Lepšie podmienky pre zdravie, život, hospodárenie s vodou a životné prostredie
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
Dĺžka cyklotrás Počet odkanalizovaných domov	Výsledkový	Evidencia OcÚ, monitorovanie správy projektov	0 km 0 bytov	10 km 150 bytov	Áno Áno

PRIORITA Zelený rozvoj				
STRATEGICKÉ CIELE		<p>2.1 Odpadové hospodárstvo</p> <p>2.2 Energetická efektívnosť budov</p> <p>2.3 Revitalizácia oddychových zón</p>		
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje
<p>• Triedenie a zhodnocovanie kuchynských odpadov</p>	2023-2030	Hlavný partner	Obec Chotča	Dôslednejšie triedenie a zhodnocovanie odpadu
	2023-2026	Spolupracujúci partneri	Orgány štátnej správy	

<ul style="list-style-type: none"> • Rekonštrukcia obecného úradu a KSB • Oprava pôvodnej budovy školy • Zateplenie 2 bytových domov • Rekonštrukcia rodinných domov • Výsadba lípovej aleje • Výsadba okrasnej zelene 	2026-2030		Projekčné kancelárie	Zastaralý a energetický systém vykurovania, modernizácia		
	2024-2027		Podnikatelia	Budova je v centre mesta, plánuje sa ako komunitná budova		
	2023-2030		Obyvatelia obce	Šetrenie energií a lepšie izolačné vlastnosti budov		
	2026-2028			Energetická efektívnosť starších rodinných domov		
	2023-2030			Zdravé a estetické životné prostredie		
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
- PHRSR PSK na roky 2023-2030 - Operačný program Slovensko, cieľ „Zelenšie Slovensko“	Strategické ciele priamo súvisia s uvedenou celoslovenskou stratégiou	Zlepšenie občianskej vybavenosti, väčšie možnosti pre spoločenský a kultúrny život	Zelená oblasť sa v súčasnosti premieňa do všetkých oblastí	Obyvatelia obce, turisti	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov, spoločenského života	
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu						
Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie	
Podiel obecných budov s energetickou triedou A	výsledkový	Evidencia OcÚ	10 %	60 %	Áno	
Množstvo vysadených stromov	výsledkový	Evidencia OcÚ	20 %	70 %	Áno	

PRIORITA	Atraktívna obec				
STRATEGICKÉ CIELE	3.1 Nájomné bývanie na úrovni 3.2 Výpomoc dôchodcom a znevýhodneným občanom				
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje	
• Spríjemnenie prostredia	2023-2030	Hlavný partner	Obec Chotča		

<p>v areáli obecných nájomných bytov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokračovať v benefitoch pre dôchodcov a znevýhodnených občanov • Opatrovateľská služba • Zriadenie komunitného centra 	2023-2030	<p>Spolupracujúci partneri</p>	<p>Verejnosť PSK Orgány štátnej správy</p>	<p>Zdravý životný štýl, priestor pre pohybové aktivity detí a mládeže a tiež pre oddych</p>				
	2024-2030			<p>Starostlivosť o dôchodcov a sociálne znevýhodnených občanov</p>				
	2026-2030			<p>Využívanie smart riešení v sociálnej oblasti</p>				
	<p>Možnosť spoločenského využitia a stretávanie generácií</p>							
	<p>Väzba na nadradené a sektorálne stratégie</p>			<p>Väzba na ostatné ciele PHRSR</p>		<p>Očakávaný dopad</p>		
	<p>Stratégia</p>			<p>Väzba</p>	<p>Ciele</p>	<p>Väzba</p>	<p>Cieľová skupina</p>	<p>Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu</p>
<p>PHRSR PSK OP Slovensko, oblasť Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko</p>	<p>Priama súvislosť s nadradenými stratégiami</p>	<p>Bezpečnosť občanov, zvýšenie možnosti zamestnania, odovzdanie kultúrneho dedičstva</p>	<p>Posilňuje sa plnenie týchto cieľov</p>	<p>- dôchodcovia a -sociálne znevýhodnení občania -ostatná verejnosť</p>	<p>-Príjemné a zdravé životné prostredie -Dôstojné prežitie staroby</p>			
<p>Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu</p>								
<p>Názov indikátora</p>	<p>Typ indikátora</p>	<p>Dátový set pre jeho monitorovanie</p>	<p>Vstupná hodnota</p>	<p>Cieľová hodnota</p>	<p>Väzba na nadradené stratégie</p>			
<p>Zriadenie opatrovateľskej služby Rekonštrukcia budovy pre kom. centrum</p>	<p>výsledkový výsledkový</p>	<p>Evidencia OcÚ resp. PSK Evidencia OcÚ</p>	<p>0</p>	<p>2 prac. miesta</p>	<p>Áno Áno</p>			

PRIORITA	Atraktívna obec			
STRATEGICKÝ CIEĽ	3.3 Rozvoj školstva, kultúry a športu 3.4 Rozvoj informačnej infraštruktúry			
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR	Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje	
<i>Oprava priestorov</i>		Hlavný partner	Obec Chotča	Spoločenské využitie generácií aj znevýhodnených detí, zdravý životný štýl

<p><i>šatní v budove ŠK Chotča</i></p> <p><i>Výstavba volejbalového ihriska</i></p> <p><i>Rozšírenie priestorov MŠ a ZŠ o telocvičňu</i></p> <p><i>Výstavba multifunkčného ihriska v areáli ZŠ</i></p> <p><i>Funkčné internetové pripojenie</i></p> <p><i>Smart riešenia v sociálnej oblasti</i></p>	2023-2024	Spolupracujúci partneri	Obyvatelia a návštevníci obce PSK Projektanti Orgány štátnej správy	Potrebné hygienické štandardy pre športovcov			
	2025-2026		Zdravý životný štýl, stretávanie občanov				
	2024-2030		Nepostačujúca kapacita MŠ a nejestvujúca telocvičňa				
	2023-2030		Napojenie na internetovú optickú sieť				
	2026-2030		Monitorovanie dôchodcov kvôli ohrozeniu zdravia a života				
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad		
	Stratégia		Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Program Slovensko – Sociálnejšia a inkluzívnejšie Slovensko, PHRSR PSK		Priama súvislosť s nadradenými stratégiami	Rozvoj cestovného ruchu, zdravý životný štýl	Dostatok atrakcií a športových možností, ako aj internetové informácie podporujú cestovný ruch	Deti a mládež, Ostatní obyvatelia obce Návštevníci obce	Dostatok športového a spoločenského využitia, riešenie problému s dôchodcami
	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu						
	Názov indikátora		Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
- Zrealizované inkluzívne ihrisko	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	1	Áno		
- Zrealizované volejbalové ihrisko			0	1			
- Vybudované nové priestory v MŠ a ZŠ			0	2			
- Zrealizované			0	100			
- Zrealizované			0	30			

	<p>é multifunkčn é ihrisko -Počet pripojení na internetovú optickú sieť - Nové smart riešenia</p>					

4.1.4. Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorit a systému cieľov PHRSR

Strategický cieľ PHRSR ako aj dlhodobé ciele vychádzajú z § 3 zákona č. 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja, kde hlavným cieľom je odstraňovanie alebo zmiernenie nežiadúceho rozvoja v úrovni hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja regiónov. Podpora regionálneho rozvoja je zameraná na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov.

V Prešovskom samosprávnom kraji sa od r. 2020 pridal medzi lokálnu úroveň (obce a mestá) a regionálnu úroveň (kraj) nový medzistupeň a to strategicko – plánovacie regióny (SPR). Cieľom definovania SPR v novom programovacom období 2021-2027 je vypracovanie adresnejších stratégií zohľadňujúcich osobitosti jednotlivých regiónov, ale aj efektívnejšie riadenie v území. Rozloha PSK bola rozdelená na 3 SPR: Spiš, Šariš a Horný Zemplín, kde spolu s okresmi Humenné, Vranov nad Topľou, Medzilaborce a Snina patrí aj okres Stropkov.

Stratégia pre ďalší rozvoj obce Chotča vychádza z komplexnej analýzy obce, ale aj zo štatistických dát, výstupov z realizovaného dotazníka, informácií od občanov, ako aj výstupov z predchádzajúceho PHRSR 2015-2023.

Pre definovanie rozvojovej stratégie obce je nevyhnutné akceptovať aj prognostické ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ale **aj novovypracovaný PHRSR Prešovského samosprávneho kraja**. V súčasnosti je pre samosprávy aktuálny a dôležitý Plán obnovy a odolnosti na roky 2021-2027, ktorý chce obec využiť pre všestranný rozvoj svojho územia a potreby jej obyvateľov.

Predpokladaná stratégia je vypracovaná pre samostatnú územnú jednotku – k.ú. obce Chotča.

Využitím SWOT analýzy ekonomickej, environmentálnej a sociálnej oblasti boli definované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre regionálny rozvoj obce Chotča.

Výsledkom celkovej SWOT analýzy je prijatie ofenzívnej stratégie, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými, príležitosti nad ohrozeniami.

Základom tejto stratégie sú vzájomne súvisiace priority:

- Rozvoj investičnej oblasti
- Zelený rozvoj
- Atraktivita obce

Priority sú rozpracované na strategické a špecifické ciele. Jednotlivé ciele bude možné dosiahnuť dôslednou prácou obecného zastupiteľstva a pracovníkov Obecného úradu, sledovaním výziev na podporu plánovanej činnosti, a tiež spoluprácou sociálno-ekonomických partnerov v obci a spolupracujúcich partnerov.

4.1.5. Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia

Partneri a ich súčinnosť je nevyhnutná pri realizácii cieľov PHRSR. Najdôležitejšími partnermi v tomto procese sú:

- 1. Obecný úrad – výkonný a administratívny orgán*
- 1. Starosta obce a obecné zastupiteľstvo – plánovací a schvaľujúci orgán*
- 2. Občania obce – konzultačný a poradný orgán pri implementácii nástrojov PHRSR*
- 3. Orgány štátnej správy a samosprávy – spolupráca, konzultácie a povoľovací proces*
- 4. Susedné obce – spolupráca pri implementácii nástrojov s presahom územia (dopravná infraštruktúra, cestovný ruch)*
- 5. Rozvojové a konzultačné agentúry – informačná a konzultačná činnosť*
- 6. Zamestnávateľia pôsobiaci v regióne – spolupráca pri riešení pomoci a zamestnanosti*

5 REALIZAČNÁ A IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť popisuje postupy inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce Chotča a približuje systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov.

5. Implementačný plán a plán monitorovania

5.1. Nástroje na implementáciu stratégie

Pri vypracovaní predmetného PHRSR vystupovali ako partneri koordinátorov aj obyvatelia obce, ktorí mohli svoje požiadavky vyjadriť v dotazníkovom prieskume. S jednotlivými časťami boli pri ich vypracovaní oboznamovaní obyvatelia obce a poslanci obecného úradu, ktorí vzali na vedomie návrh strategickú časť. Po ukončení prác, zverejnení a vyjadrení dotknutých orgánov a susedných obcí obecné zastupiteľstvo dokument schvaľuje.

Realizácia programu rozvoja obce je kompetenciou samosprávy obce. Samospráva minimálne 1x ročne získa a spracuje pripomienky poslancov, dotknutých úradov, partnerov a verejnosti. Táto činnosť je naplánovaná do koncoročného termínu príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie plnenia jednotlivých cieľov za predchádzajúci rok, príp. aktualizácia ak bude potrebná.

Najvyšším výkonným orgánom a predstaviteľom obce je starosta, ktorý rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nespádajú do právomoci a kompetencií obecného zastupiteľstva.

PHRSR je živý dokument. V záujme efektívneho a koordinovaného postupu by mali byť jednotlivé navrhované špecifické ciele z rozvojovej stratégie pravidelne kontrolované a vyhodnocované v intervale 6 – 12 mesiacov. Monitoring stratégie je zabezpečený na dvoch základných úrovniach. Na jednej strane je potrebné sledovať realizované a pripravované aktivity, na druhej strane ukazovatele pôsobenia a dopadov implementácie PHRSR na život obyvateľov v obci a jej celkový rozvoj.

Pre zabezpečenie monitoringu je potrebné spracovať systém kritérií, ukazovateľov a metodiku monitoringu tak, aby bolo možné reálne vyhodnocovať prebiehajúce procesy.

5.2. Postup pri implementácii PHRSR (rozdelenie úloh, činností a zodpovedností, časový harmonogram, implementačná štruktúra vrátane princípov, procesov a systému riadenia implementácie a riadenia rizík)

Priorita	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Plánovací rok									
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		
1.Investičná oblasť	1.1.Dopravná infraštruktúra	1.1.1. Výstavba a oprava chodníkov a ciest										
		1.1,2.Výstavba cyklotrás										
		1.1.3.Podpora podnikania a cestovného ruchu										
	1.2Technická infraštruktúra	1.2.1.Dokončenie kanalizácie a čističky odpadových vôd										
		1.2.2.Dokončenie protipovodňového kanála										
		1.2.3.Vybudovanie vodozadržných opatrení										
		1.2.4.Rozšírenie vodovodu										
	Míľniky	Vybudovaná nová miesta komunikácia		Zodpovedný partner:				Obecný úrad				
		Vybudovaný nový chodník		Zodpovedný partner :				Obecný úrad				
		Vybudovaný cyklochodník		Zodpovedný partner:				Obecný úrad				
		Vznik novej prevádzky (podniku) v obci		Zodpovedný partner :				Obecný úrad, Súkromný sektor				
		Odkanalizovanie min.95% územia obce		Zodpovedný partner:				Obecný úrad				
		Zabezpečený prístup k pitnej vode pre všetkých obyvateľov obce		Zodpovedný partner :				Obecný úrad				
Podiel územia ochránený pred povodňami		Zodpovedný partner :				Obecný úrad						

Priorita	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Plánovací rok								
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
2.Zelený rozvoj	2.1.Odpadové hospodárstvo	2.1.1. Triedenie a zhodnocovanie kuchynských odpadov									
	2.2.Energetická efektívnosť budov	2.2.1.Rekonštrukcia obecného úradu a kultúrno správnej budovy									
		2.2.2.Rekonštrukcia pôvodnej budovy škola									
		2.2.3. Zateplenie 2 bytových domov									
		2.2.4. Rekonštrukcia rodinných domov z Plánu obnovy									
	2.3.Revitalizácia oddychových zón	2.3.1.Vysádzba lipovej aleje									
		2.3.2Vysádzba okrasnej zelene									
	Míľniky	Triedenia kuchynského odpadu vo výške 50%		Zodpovedný partner:			Obecný úrad				
		Všetky obecné budovy spĺňajú kritéria energetickej triedy A		Zodpovedný partner :			Obecný úrad				
		Rodinné domy spĺňajú kritéria energetickej triedy A vo výške 45%		Zodpovedný partner:			Súkromný sektor				
Výsadba zelene ,stromov		Zodpovedný partner:			Obecný úrad						

Priorita	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Plánovací rok									
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		
3. Atraktívna obec	3.1. Rozvoj nájomného bývania	3.1.1. Spríjemnenie prostredia v areáli nájomných bytov										
	3.2. Výpomoc dôchodcom a znevýhodneným občanom	3.2.1. Pokračovanie v benefitoch pre dôchodcov a znevýhodnených občanov										
		3.2.2. Opatrovateľská služba										
		3.2.3. Zriadenie spoločenskej miestnosti (komunitné centrum)										
		3.3.1. Oprava priestorov šatní v budove ŠK Chotča										
		3.3.2. Výstavba volejbalového ihriska										
		3.3.3. Rozšírenie priestorov MŠ a ZŠ o telocvičňu										
		3.3.4. Výstavba multifunkčného ihriska v areáli ZŠ										
		3.4. Rozvoj informačnej infraštruktúry	3.4.1. Funkčné internetové pripojenie									
	3.4.2. Smart riešenia v sociálnej oblasti											
	Míľniky	Zrevitalizované okolie nájomných bytov		Zodpovedný partner:			Obecný úrad					
		Obstarané materiálo-technické vybavenie pre dôchodcov a znevýhodnených občanov		Zodpovedný partner :			Obecný úrad					

	Založená opatrovateľská služba	Zodpovedný partner:	Obecný úrad
	Založené komunitné centrum	Zodpovedný partner :	Obecný úrad
	Zrekonštruované šatne v budove ŠK Chotča	Zodpovedný partner:	Obecný úrad
	Vybudované volejbalové ihrisko	Zodpovedný partner:	Obecný úrad
	Zrekonštruované priestory MŠ a ZŠ	Zodpovedný partner:	Obecný úrad
	Vybudované multifunkčné ihrisko	Zodpovedný partner :	Obecný úrad
	Pokrytie celej obce širokopásmovým internetom	Zodpovedný partner:	Obecný úrad, Súkromný sektor
	Vytvorené smart riešenia v sociálnej oblasti	Zodpovedný partner:	Obecný úrad. Súkromný sektor

5.3. Systém monitorovania a hodnotenia napĺňania PHRSR

Hlavným cieľom monitorovania a hodnotenia PHRSR je získať komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia definované v PHRSR. Obecný úrad zabezpečí spracovanie monitorovacej správy v súčinnosti s ostatnými externými pracovníkmi participujúcimi na realizácii projektov v rámci PHRSR. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých merateľných ukazovateľov u jednotlivých projektov/aktivít. Výstupom bude spracovaná monitorovacia správa, ktorá bude predložená obecnému zastupiteľstvu 1x ročne. Monitorovanie plnenia bude stálym procesom zameraným na pravidelné sledovanie zmien prostredníctvom navrhnutých ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na jednotlivé projekty. Obecné zastupiteľstvo bude správy oponovať, hodnotiť resp. prijímať na ich základe rozhodnutia. Okrem pravidelného vyhodnocovania merateľných ukazovateľov bude prebiehať aj nasledovné hodnotenie PHRSR

Názov indikátora/ míľníka/ ukazovateľa efektívnosti	Spôsob monitorovania	Časové body monitorovania	Územná podrobnosť monitorovania	Zodpovednosť za monitoring
<i>Dĺžka vybudovanej novej miestnej komunikácie</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Dĺžka vybudovaného nového chodníka</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Vybudovaný cyklochodník (dĺžka)</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Vznik novej prevádzky v obci - počet</i>	<i>Evidencia OcÚ</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Podiel odkanalizovaného územia</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Podiel územia ochránený pred povodňami</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Podiel odkanalizovaného územia dažďovou vodou</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Podiel obyvateľov s prístupom k pitnej vode</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Zvýšenie podielu triedenia a zhodnocovania kuchynského odpadu</i>	<i>Evidencia OcÚ</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Podiel obecných budov spĺňajúci kritéria energetickej triedy A</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Podiel rodinných domov spĺňajúci kritéria energetickej triedy A</i>	<i>Evidencia OcÚ,</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Množstvo vysadených stromov a zelene</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>
<i>Zrevitalizované prostredie v areáli nájomných bytov</i>	<i>Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov</i>	<i>1 krát ročne</i>	<i>Obec ako celok</i>	<i>Obecný úrad</i>

Obstarané materiálo-technické vybavenie pre dôchodcov a znevýhodnených občanov	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Zriadená opatrovateľská služba	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Rekonštrukcia budovy pre komunitné centrum	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Zrekonštruované šatne v budove ŠK Chotča	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Vybudované volejbalové ihrisko	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Rozšírené priestory MŠ a ZŠ	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Vybudované multifunkčné ihrisko	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Pokrytie celej obce širokopásmovým internetom	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Vytvorené smart riešenia v sociálnej oblasti	Evidencia OcÚ, monitorovacie správy projektov	1 krát ročne	Obec ako celok	Obecný úrad
Okrem pravidelného vyhodnocovania merateľných ukazovateľov bude prebiehať aj nasledovné hodnotenie PHSR:				
<ul style="list-style-type: none"> • Ad hoc hodnotenie celého PHRSR - Na konci realizácie PHRSR • Ad hoc mimoriadne hodnotenie - pri viditeľnom odklone od stanovených cieľov • Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho častí - na základe rozhodnutia poslancov, kontrolného orgánu obce a pod. 				

5.4. Riziká implementácie a ich prevencia

Pri realizácii navrhnutých aktivít v schválenom PHRSR sú možné riziká implementácie. Nasledujúca tabuľka zachytáva analýzu rizík implementácie PHRSR a prehľad opatrení na minimalizáciu ich dopadov s udaním zodpovedností a spôsobov monitorovania .

Popis rizika	Väzba rizika na cieľ resp. nástroj implementácie PHRSR	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika	Spôsob monitorovania rizika	Zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrenia
Riziko nezískania nenávratných finančných prostriedkov ,resp. dofinancovania z externých zdrojov	Všetky ciele a nástroje	Veľmi významné	Dôsledne sledovanie aktuálnych výziev, spolupráca s konzultačnými firmami rozvojovými agentúrami, kvalitná	Sledovanie počtu predložených žiadostí o NFP, monitorovanie schválených	Obecný úrad Starosta obce

			príprava projektov, sledovanie hospodárenia a rozpočtovania, manažment vzatia pôžičiek a úverov	a neschválených žiadostí o poskytnutie NFP	
Riziko deficitu vlastných zdrojov pre dofinancovanie projektov	Všetky ciele a nástroje	Veľmi významné	Prísne a zodpovedné rozvrhnutie obecných financií, fungovanie samosprávy, sledovanie zariadení obce	Monitorovanie a sledovanie plnenia rozpočtu	Obecný úrad starosta
Riziko nezáujmu podnikateľských subjektov o investovanie v obci	Vytváranie podmienok pre inovatívne podnikanie v obci,	Stredné	Propagácia obce, spolupráca so záujmovými združeniami a s okolitými obcami	Monitorovanie stavebného úradu, registra podnikateľov a evidencie SHR	Obecný úrad Starosta obce
Riziko nezáujmu občanov o spoločenské dianie v obci,	Efektívna správa obce pri plánovaní a implementácii stratégií rozvoja	Stredné	Aktívny a transparentný prístup vedenia obce k občanom	Sledovanie zapájania sa obyvateľov na účasti na verejnom živote	Obecný úrad Starosta Obecné zastupiteľstvo

5.5. Riadenie implementácie

Pravidlá, procesy a štruktúry riadenia implementácie PHRSR zachytáva nasledujúca tabuľka.

Názov štruktúry kontroly implementácie PHRSR	Úlohy a kompetencie v rámci implementácie PHRSR		
Zastupiteľstvo	Schvaľuje PHRSR, monitoruje, hodnotí a aktualizuje PHRSR		
Názov štruktúry riadenia implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
Riadiaci výbor	7 členov-Poslanci OZ	Zabezpečuje všeobecnú	Každý člen by mal mať možnosť prijať rozhodnutie a mal byť v živote

		podporu realizácie plánu	obce zohrávať významu úlohu, aby mohol riešiť vzniknuté problémy .
<i>Gestor</i>	Starosta obce	Riadi všetky zložky zodpovedné za zavedenie PHRSR	Najvyšší reprezentant realizácie PHRSR. Je na čele riadiaceho výboru.
Názov výkonnej štruktúry v procese implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
<i>Koordinátor tvorby stratégie</i>	Zamestnanci projektu Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v meste Stropkov	Usmerňujú proces tvorby PHRSR podľa metodiky .Kordinujú procesy a zber dát potrebné k spracovaniu dokumentu.	Je pomocným orgánom v procese spracovania . Usmerňuje činnosti, procesy dokumentu tak, aby bol daný dokument v súlade s metodikou a platnou legislatívou .
<i>Tím logistickej podpory (odborníci ako zamestnanci verejnej správy alebo externí experti napr. z univerzít)</i>	Zamestnanci obec	Zúčastňujú sa na realizácii jednotlivých krokov PHRSR. Poskytujú technickú a administratívnu podporu.	Sprostredkúva informácie pre potreby implementácie , monitoringu a hodnotenia PHRSR.

6 FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce.

Financovanie implementácie Vízie a stratégie sa realizuje cestou integrovaných investičných balíkov v nadväznosti na zákon č. 539/2008 Z.z. o regionálnom rozvoji, pričom každý investičný balík bude mať sumu členenú na 3 úrovne kompetencií a to štátu, VÚC a miest a obci.

Alokovaná suma v integrovaných balíkoch bude zahŕňať grantové investičné zdroje :

- Plánu obnovy a odolnosti
- Európske štrukturálne investičné fondy
- Zdroje štátneho rozpočtu
- Rozpočtu VÚC
- Rozpočtu miestnych samospráv
- Zdroje súkromného sektor

Samospráva môže svoje rozvojové aktivity financovať buď z vlastného rozpočtu v prípade samostatného projektu obce alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov na úrovni kraja zohrávajú významnú úlohu programy a výzvy Prešovského samosprávneho kraja.

Ďalšie zdroje k podpore jednotlivých rozvojových aktivít v súlade s národnými prioritami sú predovšetkým zdroje z Plánu obnovy a odolnosti na r. 2021-2027, európske štrukturálne a investičné fondy a spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu.

Výška potrebných finančných prostriedkov k realizácii jednotlivých aktivít je určená predbežným odhadom, nakoľko bez spracovanej projektovej dokumentácie konkrétnej realizovanej aktivity, túto sumu nie je možné presne vyčíslieť a je závislá od cien materiálnych, personálnych zdrojov, energií a aj určenými podmienkami verejného obstarávania.

Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých aktivít sa bude prihliadať na ich dôležitosť a prínos pre rozvoj obce.

Potencionálne zdroje, ktoré obec môže získať a využiť na realizáciu projektových aktivít sú nasledovné:

- Vlastné zdroje z rozpočtu obce
- Bankové úvery
- Štátne dotácie z účelových fondov
- Prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti
- Financie z projektov jednotlivých ministerstiev
- Európske štrukturálne a investičné fondy
- Nadácie , neinvestičné fondy

6.1. Plán využitia/aktivizácie zdrojov vrátane finančného plánu

Nasledujúca tabuľka zachytáva návrh finančného plánu podľa navrhnutých strategických cieľov a aktivít pre obdobie 1 + 2 roky a výhľad na celé plánované obdobie. Výška finančných prostriedkov bude odsúhlasovaná obecným zastupiteľstvom podľa aktuálnych výziev projektov, výšky spolufinancovania a potrieb obce Chotča.

Priorita	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Rok			Spolu 2023-2030	Program/podprogram rozpočtu
			2023	2024	2025		
1.Investičná oblasť	1.1.Dopravná infraštruktúra	1.1.1.Výstavba a oprava chodníkov a ciest	90 000 €	200 000 €	80 000 €	1 000 000 €	Bezpečnosť
		1.1.2.Výstavba cyklotrás			150 000 €	800 000 €	Bezpečnosť
		1.1.3.Podpora podnikania a cestovného ruchu	50 000 €	100 000 €	80 000 €	450 000 €	Správa obce
	1.2.Technická infraštruktúra	1.2.1.Dokončenie kanalizácie a čističky odpadových vôd	3000 000 €	200 000 €	150 000 €	3 500 000 €	Životné prostredie
		1.2.2.Dokončenie protipovodňového kanála	50 000 €	50 000 €	50 000 €	220 000 €	Životné prostredie
		1.2.3.Vybudovanie vodozadržných opatrení		30 000 €	20 000 €	100 000 €	Životné prostredie
		1.2.4.Rozšírenie vodovodu			60 000 €	600 000 €	Životné prostredie
2.Zelený rozvoj	2.1.Odpadové hospodárstvo	2.1.1.Triedenie a zhodnocovanie kuchynských odpadov	80 000 €	25 000 €	10 000 €	150 000 €	Životné prostredie
	2.2. Energetická efektívnosť budov	2.2.1. Rekonštrukcia obecného úradu a kultúrno správnej budovy	20 000 €	400 000 €	70 000 €	900 000 €	Obecné budovy
		2.2.2. Rekonštrukcia pôvodnej budovy školy				480 000 €	Obecné budovy
		2.2.3.Zateplenie 2 bytových domov		20 000 €	50 000 €	700 000 €	Obecné budovy/Životné prostredie

		2.2.4. Rekonštrukcia rodinných domov z Plánu obnovy				individuálne	Životné prostredie
	2.3.Revitalizácia oddychových zón	2.3.1.Výsadba lipovej aleje				16 000 €	Životné prostredie
		2.3.2. Výsadba okrasnej zelene	1 000 €	5 000 €	2 000 €	25 000 €	Životné prostredie
3.Atraktívna obce	3.1.Rozvoj nájomného bývania	3.1.1.Spríjemnenie prostredia v areáli nájomného bývania	2 000 €	3 000 €	1 000 €	20 000 €	Verejné priestranstvá
	3.2.Výpomoc dôchodcom a znevýhodneným občanom	3.2.1.Pokračovanie v benefitoch pre dôchodcov a znevýhodnených občanov	1 000 €	5 000 €	10 000 €	50 000 €	Služby občanom
		3.2.2.Opatrovateľská služba		10 000 €	5 000 €	30 000 €	Služby občanom
		3.2.3.Zriadenie spoločenskej miestnosti(komunitné centrum)				150 000 €	Služby občanom
	3.3.Rozvoj školstva, kultúry a športu	3.3.1. Oprava priestorov šatní v budove ŠK Chotča		3 000 €	1 000 €	10 000 €	Šport
		3.3.2.Výstavba volejbalového ihriska			4 000 €	8 000 €	Šport
		3.3.3.Rozšírenie priestorov MŠ a ZŠ o telocvičňu		5 000 €	50 000 €	400 000 €	Školstvo
		3.3.4.Výstavba multifunkčného ihriska v areáli ZŠ		10 000 €	5 000 €	80 000 €	Školstvo
	3.4. Rozvoj informačnej infraštruktúry	3.4.1.Funkčné internetové pripojenie	12 000 €	10 000 €	15 000 €	140 000 €	Služby občanom
		3.4.2.Smart riešenia v sociálnej oblasti				30 000 €	Služby občanom

6. 2. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR

6.2.1 Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je program na najnižšej úrovni, preto z neho nevyplývajú žiadne odporúčania na nižšom stupni strategického riadenia. Požadujeme, aby pri aktualizácii strategických dokumentov sa prizeralo na prijaté PHRSR na najnižších úrovniach, lebo tieto sú ľuďom najbližšie.

6.2.2 Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty

Podnikateľské subjekty, záujmové združenia a mimovládne organizácie v regióne by mali plniť predovšetkým konzultačný a poradný orgán pri implementácii PHRSR. Očakáva sa podávanie pripomienok a návrhov ich strany. Nápady a návrhy sú vítané aj od aktívnych občanov. Zo strany rozvojových a konzultačných agentúr a subjektov pôsobiacich v cestovom ruchu bude obecný úrad požadovať poradenstvo a spoluprácu pri získaní nenávratných zdrojov. Pri implementácii nástrojov s presahom územia budú do procesu zapojené aj susedné obce z regiónu. Obecná samospráva privíta profesionálny a ústretový prístup pri povoľovacích a schvaľovacích procesoch konaniach.

7 ZÁVER

Spracovaný dokument Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Chotča predstavuje históriu obce, súčasnosť aj perspektívy rozvoja obce, pričom jej hlavným cieľom je zlepšiť životné podmienky svojich občanov a zvýšiť konkurencieschopnosť obce a regiónu. Formulácia dokumentu smerovala k analýze všetkých hlavných problémov obce a života v nej – dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie, atraktivita obce, životná úroveň, rozvoj cestovného ruchu či možnosti voľnočasových aktivít.

PHRSR je spracovaný na metodickom a obsahovom podklade viacerých východiskových dokumentov, v súlade s Metodikou tvorby PHRSR 2020, verzia 1.0.3, ktorú vypracoval a odporučil Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu.

V súčasnej zložitej politickej a energetickej situácii je náročné naformulovať prognózu územia na dobu viac ako 5 rokov, čas a podmienky ukážu, či naše plány v tomto dokumente budú realitou.

Dôležité bude priebežným vyhodnocovaním situácie v obci a spoločnosti a následným aktualizovaním dokumentu zabezpečiť jeho zmysluplnosť. . Zároveň sa jedná o otvorený dokument, ktorý je možné v prípade realizácie aktualizovať na základe aktuálnych potrieb obce. Úspešnosť definovaných projektov a aktivít rozvoja však primárne závisí od aktívnej podpory a účasti všetkých obyvateľov obce a aktérov rozvoja na území obce.

7.1 Závěrečná správa

Schválenie PHRSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Chotča na roky 2023 - 2030
Štruktúra dokumentu	<p>Časť 1 – Analytická časť Analytická časť obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie.</p> <p>Časť 2 – Strategická a programová časť Táto časť obsahuje stratégiu rozvoja územia pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce.</p> <p>Časť 3 – Realizačná a implementačná časť Zameriava sa na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHRSR, systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHRSR s ustanovením merateľných ukazovateľov.</p> <p>Časť 4 – Finančná časť Obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie PHRSR.</p>
Spracovanie	<p>Vypracovanie nového PHRSR bolo obsiahnuté v pracovnej náplni zamestnancov projektu Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v meste Stropkov (Obec Chotča je partnerom uvedeného projektu), ktorí si postupne pripravovali materiály pre nový PHRSR.</p> <p>Príprava PHRSR súvisí taktiež s novým programovacím obdobím, dokumentom Plán obnovy a odolnosti na roky 2021-2027 a inými zdrojmi EU, ŠR a pod. Harmonogram vypracovania bol navrhnutý na dlhšie časové obdobie, vzhľadom na dĺžku trvania projektu Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja</p> <p>V mesiacoch august a september 2021 boli pripravené otázky do dotazníkového prieskumu, v ktorom sme sa snažili zistiť o čo majú občania obce v budúcnosti záujem. Dotazník bol uverejnený na stránke obce a občania ho mohli do 30.10.2021 vyplniť elektronicky, alebo písomne.</p> <p>V novembri 2021 bola vyhodnotená anketa, výsledky získané z dotazníka budú slúžiť ako základ na formovanie a nastavenie priorít v nastávajúcom období. Následne sa začala príprava analytickej časti, ktorá pozostávala zo zberu, triedenia a spracovania informácií s tým, že sa využijú aktuálne údaje zo sčítania obyvateľstva, domov a bytov z roku 2021, ktorých časť bude zverejnená v 1.štvrtroku 2022.</p> <p>Zároveň sa spracovali a vyhodnotili informácie o rozvojových projektoch realizovaných obcou v predchádzajúcom programovacom období od roku 2015.</p> <p>Po dokončení analytickej časti sa pristúpilo k spracovaniu strategickej, programovej, realizačnej a finančnej časti, ktoré si vyžadovalo aktívne zapojenie predstaviteľov obce a členov pracovných skupín, zriadených za účelom prípravy PHRSR. V rámci celého procesu prípravy a spracovania boli použité rôzne metódy zapojenia verejnosti, najmä prostredníctvom zverejňovania dôležitých na informačných tabuliach a webovej stránke obce, organizované verejné stretnutia s obyvateľmi, e-mailová a telefonická spolupráca.</p>

Prerokovanie	Verejné pripomienkovanie prebiehalo v termíne XX.07.2023 – XX.08.2023 . Spracovaný dokument bol uverejnený na internetovej stránke obce Chotča a bol k nahliadnutiu na Obecnom úrade Chotča .
Schválenie	Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Chotča na roky 2023 – 2030 bez pripomienok. Dňa: Číslo uznesenia OZ:

7.2. Harmonogram spracovania

Rok	2021	2022	2023
Termíny	mesiac	mesiac	mesiac
Prípravná fáza	Júl-December	Január-Február	
Analytická časť		Marec-Október	
Strategická a programová časť		November-December	Január-Marec
Realizačná a implementačná časť			Apríl-Máj
Finančná časť			Jún
Kompletizácia			Júl
Schvaľovanie			August

PRÍLOHY

PRÍLOHA 1 – Použitá literatúra

1. Agenda 2030
2. Chotča v premenách storočí – publikácia, Mgr. Ľuboslav Šmajda a kol., r. 2019
3. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart(inteligentného, rozumného) rozvoja
4. Miestny územný systém ekologickej stability – Projekt pozemkových úprav v k.ú. Chotča, r. 2022
5. Návrh partnerskej dohody 2021 – 2027
6. Okres Stropkov Inovatívne aspekty rozvoja obcí – autor prof. PaedDr. Jaroslav Vencálek, CsC., r.2022
7. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja
8. Rozpočet obce
9. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021
10. Štatistický úrad
11. Územný plán obce Chotča z r. 2008, spracovateľ Architektonický ateliér MV, Ing.arch. Marko Vateha
12. Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia – Projekt pozemkových úprav v k.ú. Chotča, r. 2022
13. Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 258/2021 Z.z.
14. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č.24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov

PRÍLOHA 2 – Zoznam použitých skratiek

ADSL	asymetrické digitálne účastnícke vedenie
ČOV	čistiareň odpadových vôd
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska Únia
IČO	identifikačné číslo organizácie
JRD	Jednotné roľnícke družstvo
KSB	kultúrno-správna budova
k.ú.	katastrálne územie
LHC	lesný hospodársky celok
MDŽ	Medzinárodný deň žien
MHD	mestská hromadná doprava
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MNV	Miestny národný výbor
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MŠ	materská škola
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
MUSES	Miestny územný systém ekologickej stability
NFP	nenávratný finančný príspevok
NGN	širokopásmový internet
NN	elektrická sieť, nízke napätie
NRO	najmenej rozvinutý okres

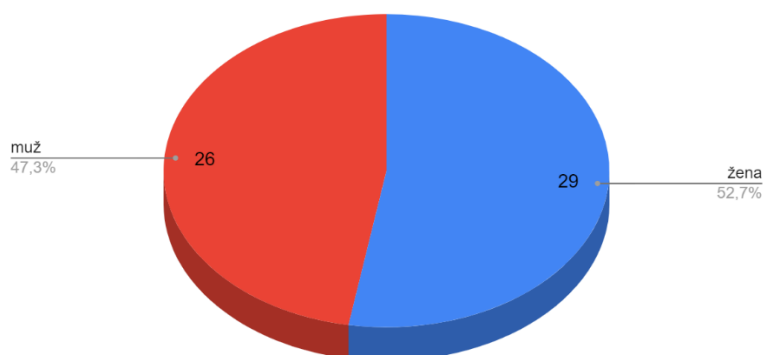

OcÚ	obecný úrad
ONV	Okresný národný výbor
OP	Operačný program
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PoD	Podielnícke družstvo
PPÚ	projekt pozemkových úprav
PSC	poštové smerovacie číslo
PSK	Prešovský samosprávny kraj
RUSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
SAD	Slovenská autobusová doprava
SEA	Strategické environmentálne hodnotenie, posudzovanie vplyvov na životné prostredie
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
smart	rýchly, moderný, inteligentný
SODB	sčítanie obyvateľstva, domov a bytov
SPR	strategicko-plánovací región
SR	Slovenská republika
SWOT	analýza vnútorných silných a slabých stránok
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠK	športový klub
ŠR	štátny rozpočet
ŠU SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TKO	tuhý komunálny odpad
VÚC	vyšší územný celok
Z.z.	Zbierka zákonov
ZŠ	základná škola

PRÍLOHA 3 – Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

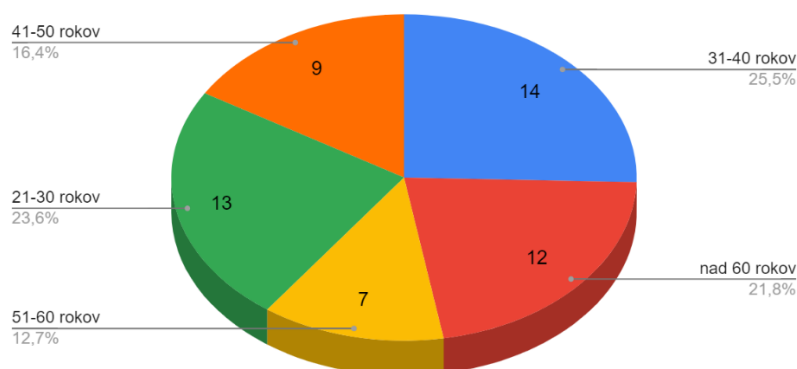
Dotazníkový prieskum realizovaný medzi obyvateľmi obce bol dôležitou súčasťou analýz použitých dát pri vypracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Chotča. Prieskum sa realizoval od konca septembra do konca októbra 2021 elektronickou formou, ako aj písomným vyplnením dotazníka, ktorý bol distribuovaný na vybrané miesta v obci. Do prieskumu sa zapojilo spolu 55 respondentov, z toho 26 bolo mužov a 29 žien. Údaje sú znázornené na nasledujúcom grafe 1. Zloženie výberovej vzorky je reprezentatívne z hľadiska uvedeného znaku.

Graf 1 Zloženie respondentov podľa pohlavia

Zdroj : Vypracované podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

Najviac odpovedí, takmer 25,5 % , máme z vekovej skupiny 31 – 40 rokov , najmenej 12,7 % z vekovej skupiny 51- 60 rokov. Štruktúra respondentov podľa vekovej skupiny je uvedená v grafe 2.

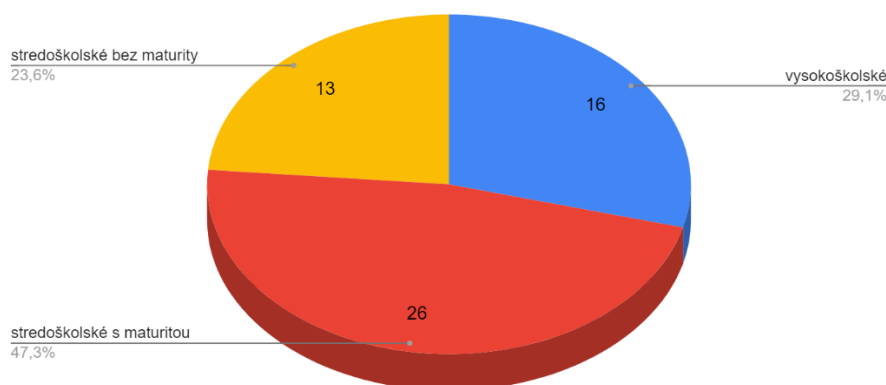

Graf 2 Zastúpenie respondentov podľa veku

Zdroj Vypracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

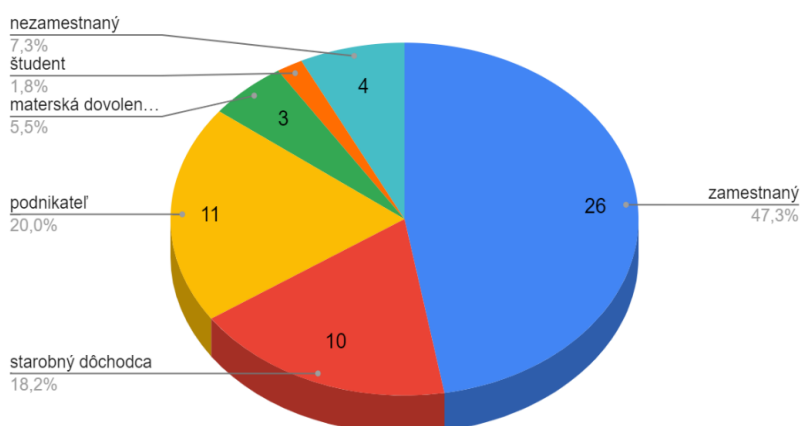
Z hľadiska dosiahnutého vzdelania najviac respondentov ukončilo úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou (47,3%) a vysokoškolské vzdelanie (29,1 % respondentov). Stredoškolské vzdelanie bez maturity ukončilo 23,6 % respondentov. Zloženie respondentov podľa dosiahnutého vzdelania je uvedené v grafe 3.

Graf 3 Zastúpenie respondentov podľa ukončeného vzdelania

Zdroj Vypracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

Z hľadiska ekonomickej aktivity sa do prieskumu zapojili najmä zamestnaní (47,3% respondentov), podnikatelia (20%) a starobní dôchodcovia (18,2 %). Menšiu časť tvorili nezamestnaní (7,3%), na materskej alebo rodičovskej dovolenke (5,5 %) a študenti (1,8%).

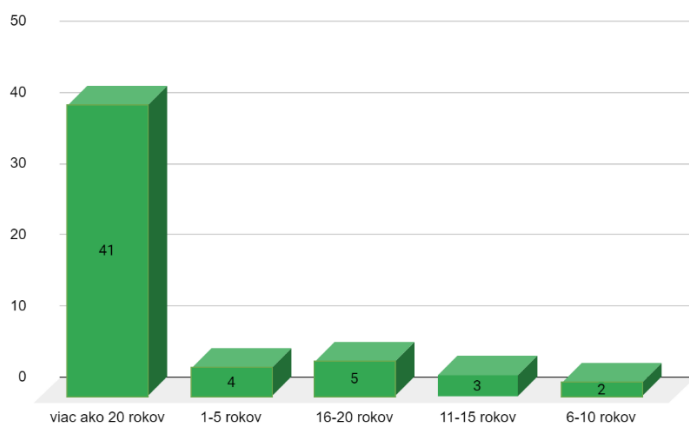

Graf 4 Zastúpenie respondentov podľa ekonomickej aktivity

Zdroj Vypracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

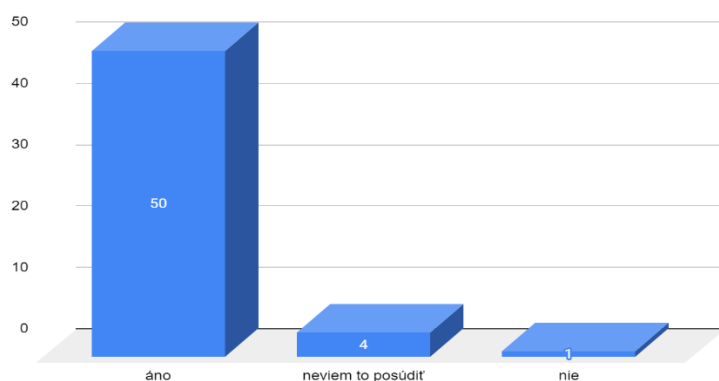
V dotazníkovom prieskume sa skúmala aj dĺžka pobytu občanov v obci Chotča. Veľká skupina respondentov (41 respondentov) žije v obci už viac ako 20 rokov . Len 2 respondenti bývajú v obci Chotča menej ako 10 rokov. Podrobné informácie o dĺžke pobytu respondentov v obci Chotča prezentuje nasledujúci graf.

*Graf 5 Štruktúra respondentov podľa dĺžky pobytu v obci
Zdroj Vypracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča*

Rozvoj obce

Obyvatelia sa v prieskume mohli vyjadriť aj k rozvoju obce. Väčšina respondentov (50) sa vyjadrila, že za posledných 5 rokov zaznamenala rozvoj obce, 4 respondenti to nevedeli posúdiť a len jeden respondent nezaznamenal rozvoj obce. Podrobné informácie zachytáva graf 5.

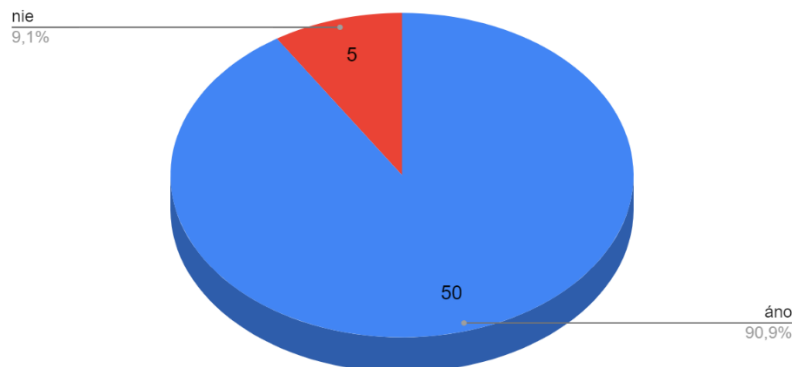

*Graf 6 Štruktúra respondentov podľa vnímania rozvoja obce
Zdroj Vypracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča*

Diane v obci

V tejto otázke sa občania vyjadrovali , či sa zaujímajú o dianie v obci. Veľká časť respondentov až 90,9 % sa zaujíma o dianie v obci a len 9,1% o to nemá záujem. Daná skutočnosť je zobrazená v grafe 6.

Graf 7 Štruktúra respondentov podľa záujmu o dianie v obci

Zdroj Vypracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

Obyvatelia sa v nadväzujúcej otázke dotazníkového prieskume mohli vyjadriť aj ku spôsobu získavaniu informácií o dianí v obci. Respondenti si v odpovedi mohli zvoliť ľubovoľný počet odpovedí z ponúkaných 7 možností. Respondenti získavajú informácie o dianí v Chotči najčastejšie z webovej stránky obce (19,44 % respondentov) a z sociálnych sietí (18,75 % respondentov).Ďalším dôležitým zdrojom informácií sú pre obyvateľov úradná tabuľa (16,67% respondentov) a obecný rozhlas (15,28% respondentov) . V nasledujúcej tabuľke č. 1 je uvedený podrobný prehľad odpovedí respondentov, z akých zdrojov získavajú informácie o dianí v obci.

Tabuľka č. 1 Zdroj informácií o dianí v obci Chotča

Zdroj informácií o dianí v obci	Počet odpovedí	Podiel
Webová stránka obce	28	19,44 %
Sociálne siete	27	18,75%
Úradná tabuľa	24	16,67%
Obecný rozhlas	22	15,28%
Od spoluobčanov	22	15,28%
Od poslancov obecného zastupiteľstva	20	13,89%
Iné: starosta	1	0,69%
Spolu:	144	100%

Zdroj: spracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

Ďalej bolo dôležité poznať názor obyvateľov na budúce rozvojové oblasti. Respondenti si z ponúkaných 25 možností, ktoré súviseli s hospodárskou, sociálnou a environmentálnou oblasťou mohli vybrať viac oblastí, na ktoré by sa mal zamerať rozvoj obce Chotča. Podľa občanov by sa obec Chotča mala sústrediť na verejný vodovod a kanalizáciu (11,33% respondentov), čistenie vodných tokov, verejných priestranstiev (7,46% respondentov), miestne cesty a chodníky, voľnočasové aktivity pre deti a mládež (5,8% respondentov), cyklotrasy , vytváranie podmienok pre

udržanie mladých, nelegálne skládky (5,52% respondentov), ochrana životného prostredia (5,25% respondentov) ,obchody a služby (4,7% respondentov).Podrobnú štruktúru odpovedí zachytáva tabuľka č.2

Tabuľka č. 2 Oblasti, ktoré je potrebné rozvíjať

Oblasti, ktoré je potrebné riešiť a rozvíjať	Počet odpovedí	Podiel
Verejný vodovod a kanalizácia	41	11,33%
Čistenie vodných tokov ,verejných priestranstiev	27	7,46%
Miestne cesty a chodníky	21	5,8%
Voľnočasové aktivity pre deti a mládež	21	5,8%
Cyklotrasy	20	5,52%
Vytváranie podmienok pre udržanie mladých	20	5,52%
Nelegálne skládky	20	5,52%
Ochrana životného prostredia	19	5,25%
Obchody a služby	17	4,7%
Sociálne služby (napr. , starostlivosť o seniorov)	16	4,42%
Kultúra a kultúrne aktivity pre občanov	16	4,42%
Šport	15	4,14%
Internetové pripojenie	14	3,87%
Pracovné príležitosti	14	3,87%
Vybavenie školy, škôlky	11	3,04%
Odpadové hospodárstvo-nakladanie s odpadom	11	3,04%
Rozvoj podnikania	10	2,76%
Environmentálna výchova	8	2,21%
Zdravotná starostlivosť	7	1,93%
Verejná bezpečnosť, vandalizmus	7	1,93%
Dopravné spojenie(autobusy)	6	1,66%
Návštevnosť obce, cestovný ruch	6	1,66%
Komunikácia medzi občanmi a zástupcami samosprávy	6	1,66%
Bytová dostupnosť	5	1,38%
Verejné budovy	4	1,10%
Spolu	362	100%

Zdroj: spracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

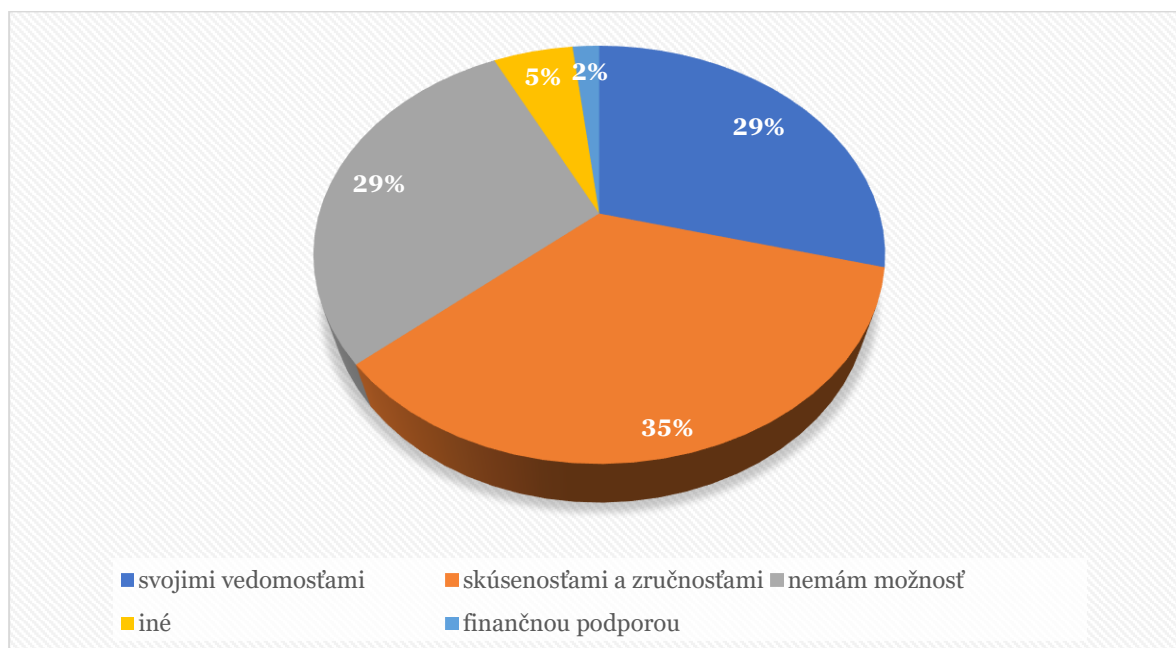
Občania mali v dotazníkovom prieskume možnosť sa vyjadriť k tomu, či by vedeli nejakou činnosťou prispieť k rozvoju obce. Respondenti si z ponúkaných 5 možností v tejto otázke mohli zvoliť maximálne 1 činnosť, ktorou by vedeli prispieť k rozvoju obce Chotča. Väčšina respondentov (34,55%) by prispela k rozvoju obce svojim skúsenosťami a zručnosťami a svojimi vedomosťami (29,09% respondentov) . Až 29,09% respondentov sa vyjadrila ,že nemá možnosť prispieť k rozvoju obce. Našli sa aj občania ,ktorí by prispeli finančnou podporou (1,82 % respondentov), ale aj svojou prácou alebo brigádou.

Tabuľka č. 3 Činnosti, ktorými by občan prispel k rozvoju obce

Prínos občanov k rozvoju obce	Počet odpovedí	Podiel
Skúsenosťami a zručnosťami	19	34,55%
Svojimi vedomosťami	16	29,09%
Nemám možnosť	16	29,09%
Iné: prácou, brigádou	3	5,45%
Finančnou podporou	1	1,82%
Spolu	55	100%

Zdroj: spracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

Graf 8 Zloženie respondentov podľa možností, ktorými by prispeli k rozvoju obce
Zdroj Vypracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča

V kontexte plánovania udržateľného a vyváženého rozvoja dostali obyvatelia v prieskume možnosť v otvorenej otázke uviesť konkrétne námety na zlepšenie života v obci. Odpovede občanov obce sme roztriedili do štyroch oblastí na hospodársku, sociálnu, environmentálnu a oblasť verejná infraštruktúra. Najviac až 36,84 % občanov by chcelo zlepšiť sociálnu oblasť, výsledok je znázornený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č.4 Námety občanov na zlepšenie života v obci

Námety občanov na zlepšenie života v obci	Počet odpovedí	Podiel
Sociálna oblasť	7	36,84 %
<ul style="list-style-type: none"> • Viac pracovných príležitostí • Fitness centrum • Viac akcií pre rodiny s deťmi a herných plôch pre deti • Zriadenie zdravotného strediska • Zlepšiť informovanosť občanov o dianí v obci • Väčšia angažovanosť obyvateľov obce 		
Environmentálna oblasť	6	31,58%
<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizácia • Väčšie kontajnery na papier • Úprava okolia svojho domu 		

<ul style="list-style-type: none"> • Zveľadenie verejných priestranstiev • Zabezpečiť väčšiu starostlivosť o nájomné byty • Vyčistiť divorastúce dreviny 		
<i>Oblasť verejná infraštruktúra</i>	4	21,05%
<ul style="list-style-type: none"> • Obnoviť asfaltové cesty • Dobudovanie R4 • Napojenie na dopravné prepojenie sever-juh • Osvetlenie cintorínov 		
<i>Hospodárska oblasť</i>	2	10,53%
<ul style="list-style-type: none"> • Zriadenie pamätnej izby • Prehodnotiť pedagogický zbor v škôlke 		
Spolu	19	100%

Zdroj: spracovanie podľa výsledkov prieskumu medzi občanmi obce Chotča